

De Moelial

Studenten tijdschrift van de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met BSG, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Cultuur

Administratie en SoR-voorzitter blokkeren Sociale Raad

Het begin van het begin: verkiezingsoverwinning Student!

Het begon allemaal met een groep studenten die zich groepeerde onder de naam *Student!* Ze stelden zich kandidaat voor de verkiezingen van de Sociale Raad (SoR) in november met een programma waarin democratisch onderwijs, communicatie, een sociaal huisvestingsbeleid en de doopzaal centraal stonden. Aanvankelijk werden ze meesmuilend nagekeken, doch langzaam maar zeker beseften minstens de kandidaten van de lijst *De lijst* dat het *Student!* menens was. Zoals je wellicht weet eindigde het duel uiteindelijk op 4-2 in het voordeel van deze laatsten. In administratieve rangen steigerden enkelen, anderen vonden het eerder een positief vooruitzicht dat Nic Van Craen (waarnemend coördinator van de Sociale Sector Studenten) en Ludo Reuter (waarnemend diensthoofd van de Dienst Huisvesting) bij de besprekingen van hun beleidslijnen op zijn minst geconfronteerd zouden worden met kritisch ingestelde studenten. Nog anderen namen zich voor geannuleerd

te blijven en iedereen te vriend te houden.

Het einde van het begin: *Student!* niet meer weg te denken

Na 18 januari, de datum waarop de eerste SoR in zijn nieuwe samenstelling bijeen kwam (uw lijfblad bracht hiervan in zijn vorige editie uitgebreid verslag), konden Van Craen en Reuter niet meer om *Student!* heen. Het ondervoorzitterschap wordt sindsdien immers waargenomen door Nick Deschacht van *Student!* Ook in de commissies, die als taak hebben beleidsvoorbereidend werk voor de SoR te leveren, namen de mensen van *Student!*

veel werk op zich. In elke commissie zorgden zij voor minstens de helft van de stemgerechtigde leden en in alle belangrijke vaste commissies duiden zij een voorzitter uit eigen rang aan. Zo ook in de commissie Huisvesting. Daar liep het echter al gauw verkeerd...

Het begin van het einde: oneensheid in commissie Huisvesting

Op de eerste vergadering van deze commissie legde de heer Reuter een voorstel tot beslissing voor dat elke verdere wijziging van de toewijzingscriteria voor de studenten-

ria ter bepaling van de huurprijzen hiervan voor volgend academiejaar onmogelijk maakte. De studenten van de commissie weigerden echter dit te aanvaarden. Op de volgende commissievergadering (28 februari) liep de boel dan volledig uit de hand, omdat *Student!* een eigen voorstel deed. Het voorstel bestond eruit de huurprijzen opnieuw voor iedereen te bepalen op basis van het officiële inkomen met als minimum huurprijs 2.300 (zoals tot vorig academiejaar het geval was) en niet langer (zoals dit academiejaar) vertrekkende van de minimum huurprijs 3.900, waarna sommige studenten dan een huurtoelage kunnen trekken. De vergadering escaleerde in een grote blufpartij die culmineerde op het moment dat de heer Reuter dreigde met ontslag. Ja, ja geachte lezer, u leest het goed: het diensthoofd van de dienst Huisvesting dreigde ontslag te nemen omdat een aantal studenten in de commissie een eigen voorstel deden.

(vervolg op p.3)

INHOUD

pagina 2
Rugbyveld op campus

pagina 3
Vervolg SoR-blokkage
hoekje van V.O.

pagina 4
Bolognabezetting rectoraat

pagina 5-8
Bologna in breder kader
Luik 1 en luik 2

pagina 9
Eten onze varkens
regenwoud - Column

pagina 10
Interview met UCOS

pagina 11-12
Artis fotowedstrijd

pagina 13
Schumanns Dichterliebe

pagina 14
Fabeltjeskrant

pagina 15
Kultuurkrant

Editoriaal

UUB, dagboek van een hoer (hoofdstuk 12)

Plannen voor Federaal Rugbystadion op UUB-campus

Het is niet de eerste keer dat ik merk dat de realiteit zelfs de waanzinnigste fantasie kan inhalen. Trouwens, meestal geniet ik daarvan met een Bourgondische overgave. Maar het is wel voor het eerst dat dit inhaalmanoeuvre me, hoe absurd het ook is, eigenlijk niet echt verrast, zelfs niet aangenaam.

De waanzinnige plannen om midden op de VUB-campus een Federaal Rugbystadion te plaatsen zijn in aanmaak. Voor me ligt een "voorlopige evaluatie" van de "F.B.R.B.", de Belgische Rugbybond: een kostenraming van het project en een plattegrond van de bouwgrond (zie figuur). De gesprekken omtrent dit plan zijn al volop aan de gang in de Commissie Sportinfrastructuur én achter de VUB-coullissen.

Het verrast me niet dat de VUB opnieuw via een privatisering probeert haar portefeuille te beheren. Zij wordt in dit privatiseren trouwens hoe lan-

ger hoe behendiger (zie kaderstuk "De metafoor van de pint"). Maar dat het midden op de campus Oefenplein gelegen voetbalveld dreigt in handen te komen van de Belgische Rugby Vereniging (F.B.R.B.) die er een Federaal Rugby-stadion wil neerpotten, slaat me met verstomming.

Sociale functie

Wie al eens over de Campus wandelt, kan moeilijk om het voetbalveld heen. Gelegen tussen de studentenkamers, het sportcomplex en het (onlangs nog bezette) Rectoraat, is dit veld dé plaats waar sportievelingen, studenten én "externen", hun conditie onderhouden of opbouwen, waar bij de eerste lentezon mensen in het gras liggen, studeren of keuvelen, waar geliefden op de bankjes rustig kunnen minnen

en kindertjes kunnen ravotten.... Dit beeld verandert trouwens niet tijdens de weekends. Het voetbalveld vervult dan zijn voornamelijk van sociale ontmoetingsplaats voor buurtbewoners uit Elsene, Etterbeek en omstreken.

Maar het kan diezelfde wandelaar ook niet ontgaan zijn dat het voetbalveld er niet bepaald fris bij ligt. Het onderhouden van dit veld, zodat het speelbaar blijft, zou volgens de Commissie Sportinfrastructuur ongeveer een half miljoen Belgische franken per jaar kosten, en dat is te veel vindt de VUB. Tussen haakjes: De Sportdienst heeft net haar laatste anderhalf miljoen - genoeg om het veld drie jaar te onderhouden - uitgetrokken voor een studie die moet uitstippelen hoe deze dienst zo efficiënt mogelijk kan geprivatiseerd worden!

Tijdens de zoektocht naar een oplossing voor het onderhouden van het veld werd het voorstel van de F.B.R.B. al gauw een ernstig genomen denkpiste: de Rugbybond krijgt de grond "ter beschikking", bouwt daarop een Federaal Rugbystadion waar zij wedstrijden zal organiseren en onder-

houdt op die manier het sportveld dat voor "externen", waartoe voortaan ook de gewone VUB-student zal behoren, volledig afgesloten zal zijn.

De VUB krijgt dan de "toestemming" om op dit sportveld de HILOK-studenten te laten trainen, maar voor de sociale functie van het voetbalveld van weleer, is uiteraard helemaal geen plaats meer.

Waarom zou de F.B.R.B. ook externen toelaten op het terrein? Die vernielen volgens haar eigen (marktgerichte) logica het (lees verder op p.2) (vervolg van p.1) terrein toch alleen maar en jagen zo de onderhoudskosten de hoogte in.

Een plaats van rust en bezinning

Moet bovendien de vraag niet eens gesteld worden of een universitaire campus wel de geschikte plaats is voor een Rugbystadion van de F.B.R.B.? Heeft de studentengemeenschap die op de campus leeft geen nood aan wat

rust? Er zijn nu al meer dan genoeg studenten die gestoord worden door buitensporig lawaai en andere vormen van overlast tijdens fuiven in provisoire tenten aan de rand van de campus. Wat zal dat worden als er wekelijkse wedstrijden gespeeld worden in het stadion? Of bestaat vandalisme en hooliganisme niet bij (al dan niet bezopen) rugbysupporters die, ik zeg maar iets, net een verederende nederlaag hebben ondergaan?

Het inplantingsplan

Fase 1 van het "inplantingsplan" bestaat uit het bouwen van het veld, de metershoge verlichtingpalen, "een omheining over de ganse oppervlakte met platen bestaande uit geplasticificeerde ijzerdraad op een hoogte van 200 cm.", twee ingangen en het aanleggen van een beplanting. Tijdens Fase 2 worden de twee overdekte tribunes met zeven rangen zitplaatsen en het gebouw (kleedkamers en kantine) geplaatst.

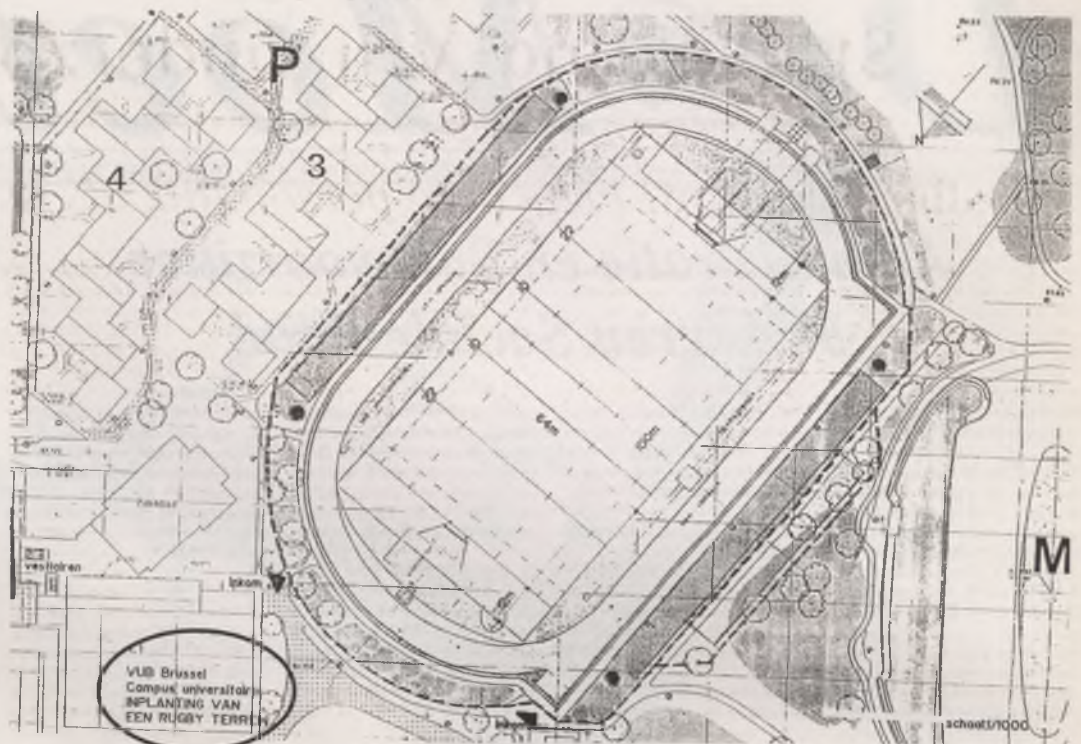
De voorlopige kostenraming spreekt over een totaal bedrag (fase 1 plus fase 2) van 93 269 825 BEF. De mogelijkheid bestaat dat het gewest 60% van dit bedrag subsidieert. De F.B.R.B. zal dus nog 37 207 930 franken moeten zien te vinden. In de volgende stap wordt dit voorstel aan de Raad van Bestuur (RvB) van de VUB voorgelegd (sportinfrastructuur is geen bevoegdheid van de Sociale Raad). De stemming in de RvB zal tenslotte bepalen of dit rugbyveld op de campus zal worden ingeplant of niet.

De lokroep van de markt

Het is gewoon immoreel dat onze universiteit, verleid door de lokroep van de markt, haar eigendommen en diensten systematisch aan het verkwaselen is. Het is de functie van een universiteit nu eenmaal niet om de behoeften van de markt te bevredigen. Een universiteit heeft eerst en vooral een sociale functie te vervullen. Zij moet kritische en sociale mensen "vormen", niet om hen onmiddellijk op de arbeidsmarkt te werpen, maar om een bewuste en intellectueel onafhankelijke levenswijze te kunnen stimuleren. Zodat zij sociale individuen aflevert die de ethische "trentzen van het bestaan steeds in het vizier houden en zelfs bewaken, die de menselijke waarden uitdragen.

Hiervoor moet een universiteit eerst en vooral zelf aan deze beschrijving voldoen. Zij moet opstaan voor alle geleidingen van de samenleving. Zij moet interactie en dialoog tussen al deze geleidingen mogelijk maken, evenals confrontaties tussen verschillende culturen, filosofieën en levensbeschouwingen. Zij moet sociaal, zelfbewust en intellectueel onafhankelijk zijn, zeker als het principe van het "Vrij Onderzoek" hoog in haar vaandel wappert. En hoe kan de VUB sociaal en onafhankelijk zijn als ze haar organen afstaat aan de hoogste bieder? Zo komt ze terecht aan de beademingsmachine en de kunstmatige nier. Een eenvoudige toets op de knop volstaat tenslotte om een eind te maken aan haar lijden.

Stefan Prins

Inplantingsplan van rugbystadion op VUB-Campus volgens F.B.R.B (7 december 2000)

Kaderstukje: De metafoor van de duurdere pint

We hebben eigenlijk nooit anders geweten dan dat het Vlaamse Hoger Onderwijs in het algemeen, en de VUB in het bijzonder, met geldproblemen kampt. Hoewel bepaalde beslissingen aan de VUB (bijvoorbeeld de oprichting van het verlieslatende "Convivium") en het korte-termijndenken van de Sociale Raad uit de voorbije jaren, de financiële putten alleen maar dieper hebben gemaakt, treft voornamelijk de overheid schuld bij dit tekort aan werkingsgelden. Er vloeit gewoon te weinig geld naar het (Hoger) Onderwijs. De publieke uitgaven per student omgerekend in een percentage van het BNP per inwoner zijn veelzeggend: in 1975 bedroeg dat percentage nog 0.54, in 1992 bedraagt het nog maar 0.29. Intussen is dit percentage nog gedaald.

Met de recente voorstellen van onderwijsminister Vander Poorten werd trouwens duidelijk hoe de overheid dit tekort aan liquide middelen in de toekomst wil opvangen (voorlopig alleen in het lager en middelbaar onderwijs, de volgende stap, het hoger onderwijs, is snel gezet): door de industrie en de privé-markt het onderwijs te laten sponsoren. In de Verenigde Staten van Amerika leven de universiteiten quasi alleen nog maar van deze privé-gelden.

Eigen portefeuille beheren

In het Decreet-Coens (1991) werd beslist om elke universiteit zelf haar portefeuille te laten beheren. Daarom

kan dus *alleen de VUB verantwoordelijk* gesteld worden voor de manier waarop ze haar *eigen* financiën regelt. Sinds enkele jaren doet ze dit onder andere door stelselmatig diensten te privatiseren of uit te besteden, waardoor diensten die aanvankelijk buiten het vrije markt-systeem stonden en tot het "besschemde" universitaire milieu behoorden, nu moeten gehoorzamen aan de kille regels van vraag en aanbod.

Dit mechanisme werd aan de VUB bijvoorbeeld al toegepast op het dossier "KultuurKaffee". Na een grondige en prijzige renovatie in 1998, werd het KK, oord van vertier en bezinning, geprivatiseerd, en kwam zo in handen van een particulier die voortaan zelf bepaalt hoeveel een pint zal kosten. Resultaat: een pint kostte al gauw enkele zilverlingen meer dan voordien.

Meer dan een duurdere pint

Maar het gaat om meer dan een duurdere pint. Die duurdere pint is slechts

een metafoor voor de hele situatie. Eergisteren werd het Kultuurkaffee geprivatiseerd, gisteren werd de voedselbereiding in het universiteitsrestaurant uitbesteed, vandaag onderzoekt men achter de coulissen hoe de sportdienst kan geprivatiseerd worden,

moren komen de job-dienst en de Dienst Huisvesting op de markt... Wat betekent

het dan nog om een "universiteit" te zijn? Wie zal dan nog bepalen hoeveel je moet betalen om een halfuurte te kunnen gaan zwemmen, om een maaltijd te verorberen of hoeveel huurgeld je op tafel zal moeten leggen voor een kamer, ... hoeveel je zal moeten neertellen om les te kunnen volgen? Ergo, wie zal er dan nog universitaire studies kunnen volgen en welke waarden zal de universiteit nog uitdragen? Het antwoord is duidelijk, niet?

Hoezo paranoïde?

Voor je ons van complottenken be-

schuldigt, liefste lezer, *we zijn hier helemaal niet aan het speculeren!* Met haar laatste centjes (anderhalf miljoen) héft de sportdienst zojuist een studie besteld om te onderzoeken hoe de dienst zo voordelig mogelijk geprivatiseerd kan worden. Met het ambigue "Quartier Latin"-project is de eerste stap gezet naar een privatisering van de Dienst Huisvesting. De studentenkamers in het nieuwste VUB-gebouw aan de Triomflaan worden trouwens al verhuurd alsof het kamers van een particuliere eigenaar zijn: zij staan volledig buiten het systeem van "sociale correctie" dat voor alle andere VUB-kamers wel geldt en worden aan de eenheidsprijs van 10 000 BEF per maand verkocht aan de VUB-studenten die er het eerst bij zijn. Met het Masterplan huisvesting (overigens een schitterend staaltje van belangvermenging!) dat de Sociale Raad (SoR) vorig academiejaar besteld had en dat de administratie nu zou willen implementeren, wil men *alle* VUB-kamers binnen een aantal jaar 10 000 BEF laten kosten! De eerste stap naar deze uniforme prijs is al gezet met de huurprijsstijging van vorig jaar. Tussen haakjes: de administratie zou dit Masterplan zo graag willen implementeren dat het hiervoor al heeft geprobeerd de SoR te passeren via het Bestuurscollege (dat hier gelukkig niet op in gaat!)

Stefan Prins

Het hoekje van Studiekring Vrij Onderzoek

Euthanasiedebat: niets is zo persoonlijk als je eigen dood

Dat het in deze tijden moeilijk is de om de studenten in grote getale te lokken naar debatavonden is alom bekend. Toch mag men altijd proberen, en door de juiste elementen te kiezen voor het debat is deze tendens misschien omkeerbaar.

Een poging werd door de Studiekekring Vrij Onderzoek ondernomen: Een actueel onderwerp: euthanasie; Een specifieke doelgroep: de geneeskunde studenten, en een goed product, een panel bestaande uit leden van de senaatscommissie over euthanasie en Jitse professoren. Het resultaat: van massale opkomst was niet echt sprake, maar de happy few hebben toch recht gehad op een kwaliteitsvol debat.

De senaatscommissie heeft een wetsvoorstel klaar om euthanasie te legaliseren in bepaalde omstandigheden. Aangezien dit voorstel gemeenschap-

pelijk opgesteld werd door leden van de verschillende partijen, zou het zonder al te veel moeite haar weg naar definitieve wetteksten moeten vinden doorheen de stemmingen van Senaat en Kamer.

Euthanasie is in de meeste landen nog niet toegestaan en België getuigt dus van een zeker progressisme met dit initiatief. Professor Ebinger lichtte toe waarom de grote medische verenigingen meestal tegen zijn. De mogelijkheid om op een legale wijze euthanasie uit te voeren verandert grondig de vertrouwensrelatie die bestaat tussen arts en patiënt. Ook zijn er een aantal factoren die moeilijk objectief in te schatten zijn en die tot misbruiken kunnen leiden; in hoeverre is de wens van de patiënt tot euthanasie niet ingegeven door druk uit zijn omgeving? met welke zekerheid kan men stellen dat iemand zich in een terminale fase

bevindt? En verder zijn er nog gevallen gekend waar demenie of achterlijke personen geëuthanaseerd zijn geweest, zonder dat hier enige redenen toe bestond.

Het gebrek aan een wetgeving creëerde enerzijds een hypocriete situatie, waarin euthanasie toch plaatsvond, en opende anderzijds de deur voor allerlei misbruiken. Het voorstel van de commissie creëert een duidelijk wettelijk kader, waarin de wil van de patiënt centraal staat. Euthanasie wordt omschreven als het beëindigen van een persoon zijn leven door een andere, op diens vrijwillig en herhaald verzoek. De arts staat de patiënt bij, overlegt met andere artsen en verpleegkundigen over de conditie van de patiënt, maar kan nooit over het initiatief tot euthanasie beschikken. Het is de patiënt die oordeelt of de pijn,

zowel fysische en psychische, voor hem ondraaglijk is geworden. Als de patiënt beslist om zijn leven te laten verkorten, is de arts niet gebonden deze beslissing uit te voeren, als dit hem problemen zou stellen.

De praktijk van wilsverklaringen die nu al bestaat, maar geen enkele rechtswaarde heeft, zal ook worden erkend. Men zal dus een verklaring met officieel karakter kunnen afleggen waardoor men de geneesheren machtigt euthanasie uit te voeren indien men zelf niet meer in staat zou zijn hierover te beslissen.

Met het voorstel van de commissie heeft het thema definitief de taboesfeer verlaten. Voor de katholieken is het lange tijd onaanvaardbaar geweest dat men zelf over zijn wilsbeschikking zou oordelen. De vrijzinnigen vonden het juist belangrijk dat iedereen indivi-

duel over zijn leven en dood zou kunnen beschikken. Maar vandaag de dag vindt men de voor- en tegenstanders niet zo duidelijk aan weerskanten van deze breuklijn. Volgens Jeanine Leduc is er eerder een onderscheid tussen mensen die met de materie vertrouwd zijn, en aandringen op een wettelijk kader, en de leken, die niet altijd het nut van een wetgeving beseffen.

De creatie van een wetgeving hieromtrent moet dus niet beschouwd worden als anticonservatisme, maar eerder als realisme. Het feit dat ethische thema's bespreekbaar zijn geworden getuigt van een zekere evolutie van onze maatschappij en politiek bestel waarin het individu zijn of haar oordeel nog steeds mag, maar niet meer moet onderschikken aan bepaalde principes die al lang hun universeel karakter verloren hebben.

(vervolg van p.1, "Administratie en SoR-voorzitter blokkeren SoR")

Het einde van het einde: "Deze beslissing zal ik nooit uitvoeren!" (Van Craen)

Op 6 maart werd dan een extra bijeenkomst van de commissie huisvesting georganiseerd om het betreffende voorstel uitgebreid te kunnen bespreken en een advies aan de SoR te formuleren. De heer Van Craen stelde dat hij ervan uitging dat dit enkel een bespreking kon zijn en geen voorstel tot beslissing. Toen bleek dat het wel degelijk een voorstel tot beslissing was, laaiden de gemoederen hoog op. Een reeks ad hoc argumenten en dreigementen werd op tafel gesmeten: de regeringscommissaris zou deze maatregel nooit goedkeuren, de praktische uitvoering ervan zou onmogelijk zijn, alle maatregelen van de voorbije jaren zouden worden teniet gedaan, enzovoort.

Het ging echter veel en veel verder dan dat. De heer Van Craen stelde dat hij deze beslissing nooit zou uitvoeren. Toen hem gewezen werd op het feit dat hij de jure de beslissingen van de SoR dient uit te voeren, stelde hij in het gezicht van de aanwezige studenten - die samen tijdens de verkiezingen meer dan 3000 stemmen behaalden - dat hij niet kon schelen, omdat dat hij hoogstens een waarschuwingsbrief zou krijgen. Beste mensen: de SoR is officieel een orgaan van zelfbeheer waarin de studenten een statutaire meerderheid hebben en zodoende het beleid bepalen dat dan door de administratie in praktijk wordt gebracht. Ook de coördinator van deze administratie heeft zich daaraan te houden. Maar goed, de aanwezige studenten toonden dat zij niet van plan waren zich terug te laten fluiten en gaven uiteindelijk bij meerderheid van stemmen het advies dit voorstel ter beslissing op de SoR van 15 maart voor te leggen.

den - dat hem dat niet kon schelen, omdat dat hij hoogstens een waarschuwingsbrief zou krijgen. Beste mensen: de SoR is officieel een orgaan van zelfbeheer waarin de studenten een statutaire meerderheid hebben en zodoende het beleid bepalen dat dan door de administratie in praktijk wordt gebracht. Ook de coördinator van deze administratie heeft zich daaraan te houden. Maar goed, de aanwezige studenten toonden dat zij niet van plan waren zich terug te laten fluiten en gaven uiteindelijk bij meerderheid van stemmen het advies dit voorstel ter beslissing op de SoR van 15 maart voor te leggen.

Onder druk van de administratie trad Els Ampe de democratische regels met de voeten

Maar omdat het goedgekeurde voorstel van Student! inging tegen de plannen van Van Craen en Reuter, weigerde de voorzitter van de SoR, Els Ampe, in eerste instantie dit advies van de commissie op de agenda van de SoR te plaatsen. Wel agendeerde zij (voor die SoR van 15 maart) een evaluatie van de huurtoelagen, waarvoor een bijlage van de commissie Sociale Dienst zou volgen. Ook in Commissie Sociale Dienst stond evenwel hetzelfde voorstel van Student! op de agenda, en gaf een meerderheid van de aanwezigen het advies dit voorstel aan de SoR voor te leggen. Na een vertrouwelijk gesprek tussen Els Ampe en leden van Student!, gaf zij

ten slotte haar woord om het in de twee commissies goedgekeurde voorstel als bijlage bij het geagendeerde punt 'evaluatie huurtoelagen', aan de SoR voor te leggen. De heren Reuter, Van Craen en Van Leemput steigden opnieuw. Ze stelden alles in het werk om alsnog de behandeling van het punt te kunnen verhinderen. Ze kregen Els Ampe zo ver dat zij tot een half uur voor aanvang van de SoR tegen de ondervoorzitter (Nick Deschacht, Student!) bleef beweren het punt te zullen behandelen, om dan uiteindelijk op het moment dat het voorstel op de SoR zou worden behandeld het punt van de agenda te schrappen. De verontwaardiging bij Student! was groot, maar hun interventies mochten niet baten. Els Ampe schrapte het punt van de agenda.

De conclusie is duidelijk: onder druk van de administratie trad voorzitter Els Ampe de democratische regels met de voeten. Zij draagt hiervoor de volle verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd zorgde zij ervoor dat het vertrouwen dat tot dan toe in haar gesteld werd, onterecht bleek. Hoe het met deze mentaliteit verder moet met de Sociale Raad is alsnog onduidelijk.

Tim (Uti) Engels, Student!

U vindt ons sympathiek? U wilt wat bijleren? U houdt van geestesverrijkende leeservaringen? Of u heeft gewoon wat centjes teveel op zak?

Steun De Moelial en neem een abonnement!

Steunabonnement: 100 BEF

Gewoon abonnement: 333 BEF

Te storten op rekening 001-1386975-48 met vermelding van (steun)abo, naam en adres

Bologna

De Bologna - bezetting van het rectoraat Als de schellen van de ogen vallen....

Het wordt dringend tijd dat we eens kijken wie onze « zogenaamde » vertegenwoordigers zijn bij de hogere instanties. Misschien kan het u wel niks schelen maar mij wel. Neem nu de acties die in het kader van de Bologna-verklaring op touw gezet zijn. Laten we beginnen bij het begin. Via via werden een aantal mensen op de hoogte gesteld over de besprekingen die aan volle gang zijn aan onze unief inzake de implementatie van de Bologna-verklaring. Dit zonder de studentenvertegenwoordigers op de hoogte te stellen, zo luidt het, of waren ze misschien te zeer onder de indruk van Rector Van Camp zijn mooie ogen ?

In alle geval schieten enkele mensen uit hun pantoffels en wordt er een actiecomité uit de grond gestampt. (Bedankt Lijst Student, Moecial, BSG,...) De eerste actie werd gepland voor de aanvang van de Raad van Beheer, aangezien deze zijn standpunt moest innemen omtrent de Bologna-verklaring. Er werd besloten een receptie te houden, want met iets anders krijgt ge tegenwoordig toch geen volk meer op de been, en dan zouden de standpunten van de studenten overgemaakt worden aan de Raad. Na een woordje uitleg van Dame Ampe werd de verwarring groot, het lieve kind weet blijkbaar zelf niet waar ze het over heeft en moest dit toch het geval zijn, heeft ze dringend een cursus communicatie nodig. Gelukkig was Verelst daar nog die zonder enige voorbereiding een volledige uiteenzetting gaf over de stand van zaken. « Te links gekleurd » hoorde ik van iemand, dat kan goed zijn, maar feiten zijn feiten. Bon, uiteindelijk resultaat van de actie : noppes ... allez, ons standpunt werd in een kantlijntje vermeld bij de VLIR. Reactie van de studenten in de Raad « jamaar, we hebben niks kunnen zeggen ». Mijn interpretatie « we hebben niks **durven** zeggen ».

Het actiecomité liet zich echter niet uit zijn jood slaan en na een infovergadering werd er besloten het rectoraat te bezetten. Tegelijkertijd met de bezetting werd er opgeroepen tot studentenstaking. Een aantal mensen begonnen onmiddellijk met een affichecampagne, er werden pamfletten gemaakt, de studentenkringen werden opgeroepen door het BSG om mee te werken aan de bezetting, de raadzaal werd gereserveerd onder een vals voorwendsel... met andere woorden het was 1 drukke bedoening.

Op de dag van de bezetting waren er inderdaad een heel pak mensen, waarvoor nog eens hartelijk dank, maar we hadden het moeten weten natuurlijk... Het begon al op het moment dat de studenten verzamelden in de raadzaal. Een trien die denkt dat het Vrij Onderzoek bestaat uit enkel haar gedachtengang begon lustig pamfletten uit te delen waar « haar » mening opstond. Toen de rector in de raadzaal toe kwam vond deze juffer het ook ineens nodig te beginnen discussiëren, hoewel dit helemaal de bedoeling niet was. Onder de mensen die zichzelf tot woordvoerder gebombardeerd hadden (Heer Peeters ; Dame Ampe en Madame Looeniers) begon het al te gonzen

« Oei, de rector is precies wel kwaad hoor ». Ja, hadden ze nu werkelijk gedacht dat de rector al confetti rondst-rooiend champagne zou laten aanrukken ? Heer Peeters zag het ook allemaal niet meer zitten, hij had namelijk zo gezegd alles al verklaart tegen Van Leemput, u weet wel ; de walrus aan onze alma mater, deze had dit echter verkeerd begrepen en was redelijk zwaar op zijn pootjes getrapt. Het enthousiasme bij onze « zo gezegde » stakingsleider ebde stilaan weg. Na wat heen en weer geblaf kregen we uiteindelijk iedereen uit het rectoraat en was de bezetting begonnen.

bouter Steen voor de deur, want je weet maar nooit met al die losgeslagen studenten. Uiteindelijk kwamen ze terug met een tekstje dat de rector had opgesteld waarin onze gemeenschappelijke punten stonden aangaande de Bologna-verklaring. Deze tekst werd woensdagavond ter bespreking voor gelegd aan alle geïnteresseerden die toen nog in gebouw M aanwezig waren, laten we zeggen een tachtigtal personen. Na veel vieren en vijven bekwamen we een verbeterde versie die we 's anderendaags aan de rector zouden voorleggen ter ondertekening. En toen kwam waar ik al 2 dagen voor

Avonds staken een aantal mensen de koppen bij elkaar en werd er besloten om Dehon mee te sturen naar de rector, kwestie van Ampe en Peeters in de gaten te kunnen houden (jaja, een aantal mensen begon het allemaal verdacht te vinden). Maar het mocht niet baten, blijkbaar hadden de twee de boel al op voorhand verkocht want de rector ondertekende met een zwerig gebaar buiten aan de M de gemeenschappelijke verklaring en verklaarde met een tevreden gezicht dat het gebouw nu weer zou opengesteld worden voor het personeel.

onbekwaamheid gesproken.

Op de vergadering die diezelfde dag nog bijeen geroepen werd werden dan een aantal andere woordvoerders gekozen bij wijze van open stemming. Had het een gesloten stemming geweest kunt u waarschijnlijk wel raden wie het had mogen aftrappen. Maar het waren dan uiteindelijk Dame Ampe, Peeters, Deschacht en Dehon die naar het ministerie trokken voor ons onderhoud met de minister, in het gezelschap van de Rector. « De rector heeft weinig gezegd » wisten ze ons achteraf te vertellen. Ja, natuurlijk, het enige wat die wou, was dat zijn personeel terug kon werken en dat was het geval, dus wat zou hij nog een beetje op tafel gaan slaan bij de minister. 's Avonds was er dan nog maar eens een persconferentie gepland waar, zoals ik al verwacht had, de pers zijn kat naar toe had gestuurd, op een zielig microfoonje van Radio Contact na. En natuurlijk waren het weer Peeters en Ampe die in het geniep de vergadering verlieten om dan in de gang hun o zo geslaagde actie uit de doeken te doen. Awel, awel ! Ge moet het maar durven. Gelukkig was Verelst daar ook nog om iedereen te wijzen op het feit dat we iets, maar niet veel bereikt hadden.

Ik kan enkel nog bewondering opbrengen voor de mensen van het actiecomité die nu nog steeds bezig zijn met actie voeren. Ondertussen hebben we al een paar andere uniefs die de acties ondersteunen.

Maar het kan nog erger. In Vlaanderen bestaat er zoiets als een overkoepeling van de universiteitsstudenten en hogeschool studenten nl. de Vereniging Vlaamse Studenten. Deze mensen hebben ons nooit willen ondersteunen, maar staan in het begin van het academiejaar wel daar om hun lidgeld te ontvangen, bij het BSG weliswaar. Het was zelfs zo erg dat ze zich distancieerden van onze actie aan het Schumanplein, waar we met zo'n 120 personen aanwezig waren, vóórnamelijk ULB, maar toch niet slecht zou ik zo zeggen. En denk je nu dat Dame Ampe, Heer Peeters en Madam Looeniers eens van hun oren maken op een VVS vergadering ? Nee, deze verklaren doodleuk aan het actiecomité dat zij hun verantwoordelijkheid nemen en uit het actiecomité stappen !!! Looeniers is wel voorzitter van het Buro voor Studentenvertegenwoordiging van de VUB, je moet maar lef hebben zou ik zo zeggen, idem Ampe en Peeters, zij zijn evengoed vertegenwoordigers van de studenten aan de VUB, door u en mij verkozen. En dan verschieten te ervan dat « De Lijst » de verkiezingen niet wint, ge zou godverdomme voor minder op de lijst « Student » stemmen. Het jammere van heel deze zaak is dat mensen die van in het begin mee op de kar waren gesprongen gedemotiveerd zijn geraakt. Binnenkort gaan we een nationale betoging organiseren, ik ken er alvast een paar waar ze het waterkanon op mogen richten.

Karen

's Morgens trokken er enkele dappere zielen op uit om de gebouwen B&C te vergrendelen. Dit is ons redelijk goed gelukt, zo constateerden ook de woordvoerders die 's morgens weer fris gewassen aankwamen, want bezetting allemaal goed en wel maar « we gaan hier wel niet slapen hoor ». En al bij al was het allemaal nog wel plezant met al dat bevrozen administratief personeel wachtend voor de M. Op de dagen dat ze zonder slag of stoot hun werkplaats kunnen betreden doen ze geen klop, maar owee, owee groot was hun verontwaardiging toen ze die ochtend niet aan hun bureau konden verder slapen ! Om 11 u was het persconferentie, het moment waarop de woordvoerders gewacht hadden.

Oorspronkelijk was het de bedoeling met een aantal mensen de pers te woord te staan, denkende hierbij aan oa. De Schacht, Pisane, D'Heur, Dehon,..., het mocht echter niet baten, Heer Peeters en Dame Ampe stonden de pers te woord en zo zou het zijn. Na wat interessant te hebben gedaan voor radio en TV gingen bovenstaanden dan ook in onderhandeling met de rector, in het gezelschap van nog enkelen die erbij mochten om de schijn hoog te houden. In tussentijd kwamen er nog wat politici hun zegje doen over de Bologna-verklaring.

De rector had zijn tenten per uitzondering opgeslagen in de bureaus van de Sociale Raad met als waakhond Ka-

aan het vrezens was, Heer Peeters kondigde aan dat we bekomen hadden wat we wilden en dat het tijd werd dat we buitengingen en de bezetting opgaven. De overgrote meerderheid verklaarde hier NIET mee akkoord te zijn wat Heer Peeters natuurlijk niet aanstond en dus verklaarde hij dat hij geen woordvoerder meer wilde zijn en dat hij dit ook tegen de rector ging verkondigen, kwestie van het braaf communicante te kunnen uithangen. Dame Ampe wist niet beter dan Heer Peeters gelijk te geven en ook onze Looeniers liet van zich horen en zei dat het welletjes was geweest. De discussie laaide hoog op. Uiteindelijk werd er een consensus bereikt over het scenario voor de volgende dag : 's morgens zouden we de rector de verbeterde versie van de tekst aanbieden, we zouden dan een onderhoud vragen met Vanderpoorten, u weet wel, die sympathieke minister van onderwijs, en als de vertegenwoordigers terugkwamen en verslag hadden uitgebracht over hun onderhoud, zouden we de bezetting stopzetten. Enkele mensen drukten er op dat we hier geen tijdstip op plakten, beter gezegd, de meesten gingen ervan uit dat we niet voor 19u uit de M zouden gaan.

Zo gezegd, zo gedaan, tenminste, dat dachten we toen nog. Heer Peeters, die zichzelf al zag als de nieuwe communicatieverantwoordelijke van de Rector, pleegde een dubieus telefoontje en alles was geregeld. 's

Enkele andere kopstukken wisten onmiddellijk hoe laat het was en vroegen aan Peeters of hij de rector niet op de hoogte had gebracht van het feit dat we niet buitengingen tot de vertegenwoordigers terug waren van het onderhoud bij de minister. « Jamaar, we mogen bij de minister gaan, maar pas om 17u » was het antwoord. « En SO WHAT ? Daar hadden we van in het begin al rekening mee gehouden » bulderde een verslagen BSG-praeses (Pisane) alvorens ze zich in de armen stortte van de decaan ESP, maar het kwaad was reeds geschied. « ik heb alles doorgegeven aan Patrick Steen » probeerde Heer Peeters nog, dankbaar gebruik makende van het feit dat alles wat fout gaat dezer dagen op Steen zijn nek wordt geschoven. In het gebouw M waren de gemoederen indertussen ook weer hoog opgelopen. Door het feit dat iemand, die enkele jaren foto-graafje had gespeeld binnen één of ander onverstaanbaar regionaal kringgetje en dan door het gepnuts van zijn voorganger BSG-praeses is kunnen worden, uit puur eigenbelang de sympathieke student was gaan uithangen bij de rector, was een actie waar een aantal mensen (meer dan hij)weken aan gewerkt hadden, volledig naar de kloten. Er werd wat heen en weer gescheld maar uiteindelijk zat er niks anders op dan de deuren van het rectoraat te openen. En onze Dame Ampe stond erbij met de mond vol tanden want het arme schaapje moet ook aan haar CV denken natuurlijk.... over

Bologna in een breder kader

EERSTE LUIK

Van universitas naar performatieve instelling

Deel 1

Het einde van een "groot verhaal"

In het kader van de in de Bologna-verklaring aangekondigde veranderingen van het hoger onderwijs grepen we naar Lyotards "Rapport sur le savoir" van 1979 ("La Condition Post-moderne"). We ontdekten dat de problematiek al 20 jaar geleden op bijzondere scherpe wijze aangekondigd werd. (En niet alleen in dit geschrift, maar ook in "L'enseignement de l'ignorance" van Jean-Claude Michéa, zie p. 6-8)

Twee belangrijke varianten van het grote « legitimeringverhaal van het weten »¹ waarvan de oorsprong in de Aufklärung (de Verlichting) moet gevonden worden, hebben de wetenschapsbeoefening en haar instellingen tot op heden diepgaand beïnvloed. De eerste – vnl. Franse – versie is eerder politiek van aard en kan als volgt samengevat worden: « Alle volkeren hebben recht op wetenschap ». Dit type vertoog bezat duidelijke revolutionaire trekjes. Slechts na de bevrijdingsstrijd tegen de tiran (de absolute vorst) en de geestelijkheid gewonnen te hebben, kon het samenval van het sociale subject met het subject van het wetenschappelijk weten gerealiseerd worden. De moderne Staat moest voortaan instaan voor de educatie van het volk – de zgn. « natie » – tot volwaardige burgers. Het is niet verwonderlijk dat deze democratisering van het onderwijs die de burgers op « de wegen van de vooruitgang » moest leiden gedurende de hele 19de eeuw beperkt is gebleven tot het basisonderwijs.

De tweede variant van het legitimeringverhaal kreeg vorm met de stichting van de Berlijnse Universiteit (1807-1810) en beïnvloedde vervolgens de organisatie van het universitaire onderwijs in de 19de en de 20ste eeuw op diepgaande wijze. Ditmaal is het subject van het weten de « speculatieve geest ». Deze wordt niet door de Staat maar door een systeem belichaamd. Het discours is dus eerder filosofisch dan politiek. De essentiële rol die de universiteiten hierbij wordt toegekend bestaat erin: « d'exposer l'ensemble des connaissances et faire apparaître les principes en même temps que les fondements de tout savoir ». De scholen bezaten in de eerste plaats een functioneel karakter; de universiteiten moesten daarentegen speculatief – i.e. filosofisch – zijn.

Deze filosofie stelde zich tot taak om de eenheid van de versnipperde wetenschappelijke kennis te herstellen. Het grote verhaal van de universitas in haar beide varianten – zowel het ontvoogdingsdiscours van de Franse Revolutie als het vertoog over de speculatieve geest van de Duitse Idealisten – heeft ondertussen veel geloof-

nieuwe regels: de opzet van de bewijsvoering in de wetenschap is nu minder de waarheid dan de « performativiteit » (zijnde de best mogelijke verhouding input-output). Zowel de Staat als de privé-bedrijven verlaten de humanistische en idealistische legitimatie om de nieuwe inzet te rechtvaardigen: voor deze sponsors

waarheid, rechtmatigheid, onpartijdigheid, etc.) als pertinent criterium in de productie van wetenschappelijke kennis is de nieuwe nood aan « competenties » en « professionalisme » ten einde de competitie op wereldschaal aan te kunnen. Van de universiteiten worden niet langer ideeën verwacht, laat staan idea-

doeld om een elite te vormen die de natie kan leiden op de weg naar ontvoogding, maar ze levert het systeem pragmatische spelers die geschikt zijn om de specifieke functies van de instellingen op te vullen.) De vraag – al dan niet expliciet geformuleerd – die aan de student gesteld wordt is niet langer: « Is het waar? » of « Is het rechtvaardig? » maar « Waartoe dient het? ». In de huidige context van algehele mercantilistatie (lees: het verkanselen) van het wetenschappelijk bedrijf, luidt de vraag dan « Kan het verkocht worden? » of liever « Brengt het op? ». Indien men daarenboven met de logica van de macht rekening houdt, dan bekomt men de vraag: « Is het doel-treffend? ». De analyse die J.-F. Lyotard reeds meer dan 20 jaar geleden maakte, lijkt wel onherroepelijk: « L'étudiant a changé et il devra changer encore ». De student is niet langer de jongeman/juffrouw die bezorgd is over het grootse project van de sociale vooruitgang begrepen als ontvoogding. Bovendien blijkt de zgn. democratische universiteit die model stond voor het emancipatorisch humanisme (zonder selectie en met massale inschrijvingen) dat al bij al relatief goedkoop is voor de student maar ook voor de maatschappij (althans als men de kosten per hoofd beschouwt) niet « performatief » te zijn. Het volgende besluit van Lyotard zou ons tot nadenken moeten stemmen: « Het beginsel van performativiteit... heeft de onderschikking van het hoger (universitair) onderwijs aan externe machten (sic) tot gevolg. Vanaf het moment dat het weten haar doel niet meer in zich zelf vindt m.a.w. als realisatie van het Idee of als ontvoogding van de mens, dan ontsnapt haar overdracht aan de exclusieve verantwoordelijkheid van de academici en de studenten. » *Wordt vervolgd...*

In naam van Studiekring Vrij Onderzoek

¹ Cf. de uitdrukking van de eminente Franse filosoof J.-F. LYOTARD in: *La Condition postmoderne. Rapport sur le savoir*. Parijs, Minuit, coll. Critique, 1979.

waardigheid verloren. De oorzaken van deze ondergang zijn veelvuldig: de opkomst van technieken en technologieën na WO II, de herstructurering van het kapitalisme met de neoliberale golf na haar terugtocht onder voogdij van het keynesisme (1930-1960), de « crisis » van de wetenschappelijke kennis. De legitimering van de kennis gebeurt in de postindustriële maatschappij en postmoderne cultuur volgens andere criteria en volgens

draait alles alleen nog om macht. Er is dus wellicht sprake van een breuk: « On achète pas des savants, des techniciens et des appareils pour savoir la vérité, mais pour accroître la puissance » (Men koopt geen wijsgeeren, technici en instellingen met het oog op het achterhalen van de waarheid, maar om de macht te vergroten).

Het onmiddellijke gevolg van het gebruik van « performativiteit » en (i.p.v.

len, maar competente mensen: zoveel artsen, zoveel professoren uit die discipline, zoveel ingenieurs, zoveel bestuurders. « La transmission de savoirs n'apparaît plus comme destinée à former une élite capable de guider la nation dans son émancipation, elle fournit au système les joueurs capables d'assurer convenablement leurs rôles aux postes pragmatiques dont les institutions ont besoin » (De overdracht van kennis is niet langer be-

Bologna in een breder kader

TWEEDE LUIK

Onwetendheid onderwijzen in de moderne maatschappij

Jean-Claude Michéa

Vertaling en commentaar door Karin Verelst

Het lijkt een onooglijk boekje, maar *L'enseignement de l'ignorance* van de Fransman Jean-Claude Michéa schittert als een briljant. Hoewel dit betekenisvolle werk al een tijdje geleden werd uitgebracht, schetst het op een bijzonder treffende manier de evolutie die het onderwijs de laatste jaren doormaakt. Omdat dit boekje nog steeds niet in het Nederlands vertaald werd, krijgen we hier een door Karin Verelst vertaalde en van commentaar voorziene EXCLUSIEVE voorpublicatie van de eerste zeven hoofdstukken. (Een volledige vertaling is op komst) Karin Verelst, licentiaat in de biochemie en moraalwetenschappen, doceert in de wijsbegeerte aan de VUB en volgt de onderwijsproblematiek al jaren op de voet.

onze samenleving, maar in tegendeel een noodzakelijke voorwaarde voor haar verdere verbreiding.

Het is de bedoeling op de volgende bladzijden deze hypothese, die voor sommigen - dit realiseer ik me maar al te goed - nu reeds onwaarschijnlijk klinkt, beknopt te onderbouwen.

ciaal vermogen hebben om bepaalde gebeurtenissen te voorspellen, maar omdat we het vermogen hebben om te vatten in welk soort wereld wij leven (*to grasp in what kind of world we are living in*). Het fundament van dit epistemologische onderscheid is vanzelfsprekend de duidelijke onmogelijkheid de kritische activiteit van de Rede te herleiden tot het ontginnen van

preciserings aanbrengt die, het moet gezegd, niet erg marxistisch zijn. Het vastleggen van een exacte geboortedatum voor de "capitalistische productiewijze" is een typisch thema voor de hedendaagse geschiedschrijving. Braudel heeft het probleem goed samengevat toen hij, niet zonder humor, schreef dat deze zich "ergens tussen 1400 en 1800" situeert. In feite

bestaande soorten markten te "vrij te maken" (Polanyi), gelijk te schakelen in tijd (synchroniser) en in ruimte (homogeniser). Deze inspanning was gericht op de verwerkelijking van de tot dan toe louter theoretische hypothese van een eengemaakte en zelf-regulerende Markt. Welnu, de vastlegging van een dergelijk filosofisch programma houdt niet enkel verband met de specifieke politieke problemen van de monarchieën van die tijd, zoals Hirschman overtuigend heeft aangetoond. Zijn uitvoering zou een onoverkomelijke opgave geweest zijn zonder een wezenlijke theoretische gestalte die enkel in het Westen voorhanden was: *het ideaal van de experimentele natuurwetenschappen*, geboren in de zeventiende eeuw, en waarvan de rationale mechanica van Newton in de ogen van de intellectuelen uit de daaropvolgende, de belichaming zelve

WEL.

Het is inderdaad de uitvinding van de *politieke economie*, met andere woorden, van een "wetenschap" van de rijkdom der naties, die verondersteld werd eindelijk een rationele en onbetwistbare grondslag aan de beslissingen der heersers - die haar om die reden dan ook serieus konden nemen - te geven, die de symbolische grondvoorwaarde uitmaakt zonder dewelke geen enkel kapitalistisch stelsel had kunnen beproefd⁴ (expérimenté) worden. Het is van den andere kant de afwezigheid van een dergelijke ontstaansmythe die verklaart waarom andere maatschappijvormen, wat ook hun graad van handelontwikkeling geweest zij, deze in de eigenlijke zin Westerse gestalte van de Geleerde Staat (de toekomstige *wetenschappelijke regering* der positivisten) over het hoofd hebben gezien. En enkel zij kon de *politieke* beslissing ondersteunen om de profondervindelijke voorwaarden voor de *economische hypothese*, anders gezegd, voor het kapitalistische "systeem", gestaag verder uit te bouwen⁵. Dit laatste begint daarom zijn lange geschiedenis pas in de XVIIIe eeuw, begunstigd door de bijzondere tegenstelling die op dat moment in het staatsapparaat der Europese monarchieën doorwerften⁶.

III

De theoretische geschiktheid van de politieke economie berust op een tegelijkertijd eenvoudig en ingenieus idee: dat het volstaat, om automatisch Vrede, Welvaart en Geluk te verzeke- ren - de drie dromen der mensheid sinds mensenheugnis - van alles in de zeden, de gebruiken en de wetten van de bestaande samenlevingen af te schaffen dat het "natuurlijke" spel der Markt tegenwerkt, t.i.z. haar onbelemmerde werking zonder onderbrekingen. Om deze hypothese te onderbouwen en "wetten" te formuleren die

Opmerking over het begrip onwetendheid.

Wij zullen hier onder "voortgang der onwetendheid" niet zozeer het verlies verstaan van onmisbare kennis zoals dat meestal (dikwijls zeer terecht) wordt betreurd, dan wel de gestage teloorgang van de *critische intelligentie*, oftewel de fundamenteel-menselijke bekwaamheid tegelijkertijd te begrijpen in wat voor wereld wij leven en onder welke voorwaarden de opstand tegen deze wereld een morele noodzaak is. Deze twee aspecten zijn niet volledig onafhankelijk van elkaar, omdat de beoefening van het kritische oordeelsvermogen minimale culturele grondslagen veronderstelt, te beginnen met het vermogen te argumenteren en de beheersing van juist die taalkundige vereisten die elke "New Speak" zich ten doel stelt te vernietigen. Dit is zonder enige twijfel dat wat G. Orwell zeggen wou toen hij in zijn *oorlogs-dagboek* schreef: "Wanneer mensen zoals wij de situatie veel beter begrijpen dan de zogenaamde experts, dan is dat niet omdat wij een of ander spe-

een gegevensbank die vrijelijk bestuurd of "besurfd" kan worden. Bij gebrek aan inzicht in dit onderscheid heeft de *ministerie-sociologie* geen enkel probleem om, de gebruikelijke foumetingen in acht genomen, ons voor te houden dat "het niveau stijgt", terwijl alle beschikbare gegevens aantonen dat de geschoolde jeugd in de geïndustrialiseerde wereld meer en meer toegankelijk is voor verschillende soorten bijgeloof (van de oude astrologie tot de moderne *New Age*), en dat haar vermogen tot intellectuele weerstand aan de manipulaties van de media of aan publicitaire onderwerping schrikbarend afneemt. Het is zelfs mogelijk gebleken haar een solide onverschilligheid ten aanzien van lezing van kritische teksten uit de traditie met een opmerkelijke doeltreffendheid aan te leren.

II

Bij de aanvang van *Het Kapitaal* heeft Marx de moderne maatschappijen als diegenen "waar de kapitalistische productiewijze heerst". Dat is alleszins geen slechte definitie, op voorwaarde dat men enkele

is het bestaan van een handelaarsklasse met sterk ontwikkelde activiteiten - en soms ondersteund door uiterst gecompliceerde financiële technieken - in het geheel geen kenmerk eigen aan de moderne Europese samenlevingen. Het oude Mesopotamië, het Irak der Abassidische dynastieën of het China der Song-keizers, om ons bij deze klassieke voorbeelden te houden, hebben perioden van economische expansie gekend die in vele opzichten een voorafschaduwung waren van het kapitalistische systeem. Het is evenzeer juist dat enkel onder de in het moderne Westen heersende voorwaarden het idee van een "capitalistische maatschappij" kon worden opgevat en uitgeprobeerd. Zonder de voortschrijdende verinnerlijking van dit idee - en van de ermee samenhangende verbeeldingswereld - door een toenemend aantal economische tussenpersonen en politieke beslissingsnemers, had de *capitalistische systematisering van de voorafgaande handelsactiviteiten* nooit een nauwgezet filosofisch programma kunnen worden; met om te beginnen de geduldige en methodische inspanning om, voor eens en altijd, de verschillende,

schijnbaar dezelfde strengheid hebben als Newtoniaanse uitspraken, wordt de economist er onvermijdelijk op een of andere manier toe gebracht de mensen te beschrijven als "sociale atomen" (of "monaden"), eindeloos in beweging, en bewogen door slechts één enkele beweegreden: hun welbegrepen eigenbelang⁷. De theoretische en praktische geldigheid van dit bouwsel berust uiteraard op de reële geneigdheid van individuen om te functioneren zoals de theorie vereist, d.w.z. op een werkelijk nomadische en geatomiseerde manier. Dit is de reden dat het in gang zetten van de liberale economie (dit is een pleonasme) niet enkel de op het eerste gezicht paradoxale instelling van een politiek gezag vereist, voldoende sterk om ongeduldig de hindernissen op te ruimen die religie, recht en plaatselijke gebruiken in de weg leggen van de "vrijmaking" van de markt en aan haar grenzeloze eenmaking. Zij vraagt verder nog het in het leven roepen van de daarmee overeenstemmende antropologische gedaante: deze van het volledig "rationele", egoïstische en berekende individu, als zodanig vrij van de "vooroordeelen", "bijgeloven" of "archaïsmen", die vanuit het standpunt van de liberale hypothese noodzakelijkerwijze alle in de werkelijkheid waarneembare soorten binding, aanhorigheid of geworteldheid ter wereld brengen. Zoals men kan zien is het project voor een economische "wetenschap" - in de woorden van Paul Lafargue, van *de godsdienst van het Capitaal* - onlosmakelijk verbonden met moderne voorstellingen van de rede als hoofdzakelijk instrument voor egoïstische berekening, of, anders gezegd, als natuurlijke gezagsinstantie bevoegd voor het "eigenbelang" (Spinoza) van het individu, die in zijn belang aan het tumult der passies ordening verleent. Het is dit filosofische idee - zeer verschillend van de antieke *Logos* - dat toelaat bijvoorbeeld de onrustbarende opmerking van Hume te begrijpen, als zou het "niet tegenstrijdig met de rede (zijn) om de vernietiging van de wereld te verkieszen boven een schram aan mijn vinger"⁸. Het verklaart eveneens waarom Engels in de triomf van deze rede de "geidealiseerde heerschappij van de bourgeoisie" heeft kunnen zien. [B]

IV

We begrijpen nu beter de schrikwekkende originaliteit van het kapitalistische paradigma, naar hetwelk alle gemeenschappen der wereld voortaan verzocht worden zich te plooiën. Het egoïstische eigenbelang, voor de politieke economie noodzakelijkerwijze de enige redelijke aandrijfmotor voor menselijk gedrag, is ook precies de enige beweegreden die nooit op zichzelf de gronslag kan zijn van wat we sinds Nietzsche een *waarde* noemen. Een waarde, of het nu er is, vriendschap, plicht, medelijden, toewijding aan een werk of aan een gemeenschap of, in het algemeen, elke vorm van solidariteit of wellevendheid, is per definitie datgene *in naam waarvan* een subject in gegeven omstandigheden kan beslissen zijn eigenbelang geheel of gedeeltelijk op te offeren, onder bepaalde voorwaarden zelfs zijn leven. In andere woorden, de bereidheid van de mens tot het offer, tot zelfverloochening of tot gave, is de grondvoorwaarde waaronder hij zin kan verlenen aan zijn eigen bestaan, dat voor de rest enkel bepaald wordt

door de wetten van de biologie. Overigens is, zoals geweten, het verschil tussen mens en dier, dat "de mens niet ter wereld komt met in zich de zin van zijn bestaan"⁹, waaruit onvermijdelijk de conclusie volgt dat geen enkele menselijke maatschappij mogelijk is daar waar "de normatieve bergen dankzij dewelke de leden der opeenvolgende generaties langzaam maar zeker tot het statuut van mens gekomen zijn" niet zijn verbeeld en ingesteld¹⁰.

Het is dus vooreerst om structurele redenen dat er geen "capitalistische maatschappij" in de ware zin des woords kan bestaan, noch ooit zal kunnen bestaan. Dat zou de naam zijn voor een zuivere antropologische onmogelijkheid. Een stelsel waarvoor de ideale werkingsvoorwaarden per definitie enkel bevroerd worden op de logica van het welbegrepen eigenbelang bevindt zich inderdaad ten gronde in de onmogelijkheid om de heersende betekenisgevers (signifiants-maîtres) uit te werken, die elke menselijke gemeenschap nodig heeft om haar voortbestaan te verzekeren [C]. In feite kon het kapitalistische *systeemslechts* beproefd worden in de schoot van Westerse *maatschappijen*, en zich dan verder ontwikkelen op de gekende manier, omdat het in elke fase van zijn historische ontwikkeling de waarden en zijnswijzen die het nodig had kon putten uit een schatkamer van wellevendheden - zowel oude als hedendaagse - die het uit zichzelf, naar zijn eigen aad, niet in staat was op te bouwen. Castoriadis heeft terecht opgemerkt dat "het kapitalisme enkel kan functioneren omdat het een serie antropologische types geërfd heeft die het niet zelf heeft geschapen en ook nooit uit zichzelf had kunnen scheppen: onomkoopbare rechters, integere, Weberiaanse ambtenaren, opvoeders met een roeping, arbeiders met een minimum aan beroepsgeest, etc. Deze

men met dit stelsel andere dingen te aan te vangen dan gedeeltelijke en beperkte toepassingen; wanneer, anders gezegd, de economische hypothese zou ophouden te zijn wat zij tot op heden in wezen was, nl. een *vernuftige utopie*, dan moet de mensheid zich erop voorbereiden een onnoemelijk leven¹² tegemoet te zien, en eindeloze mistoestanden.

De geschiedenis van de laatste dertig jaar is nu juist de geschiedenis van de promethische inspanningen die de nieuwe wereldwijde elites ontplooiën om *tot eender welke prijs* deze maatschappelijke onmogelijkheid te verwezenlijken¹³.

V

Op het moment zelf dat zij uit ons leven, en binnenkort ook uit ons geheugen geveegd wordt, beginnen we een beetje beter te begrijpen wat de moderne wereld tot voor kort eigenlijk was. Haar echt complexiteit, voorbij de rituele simplificeringen van de ideologie, was juist deze voortdurende tegenstelling tussen de universele regels van het kapitalistische systeem, en de particuliere levensregels der verschillende maatschappijen die er mee experimenteerden. Het was dus een wereld waar de "capitalistische productiewijze" verre van alomtegenwoordig was¹⁴. Zij bleef immers omringd door een omvattend geheel van ecologische, antropologische en morele randvoorwaarden, waarbij het beste hand in hand kon gaan met het slechtste, maar waarvan men terugkijkend kan zeggen dat, ook al hebben zij de kapitalistische productiewijze in een reeds gevorderd stadium mogelijk gemaakt, dit evengoed slechts gebeurde in de mate dat zij, volgens verschillende modaliteiten, er de meest verwoestende effecten van konden beperken of verzachten. Het is bovenal dit historisch bepaalde, ingewikkeld vermogen dat de inherente ambigui-

controle heersten, die zeker niet in overeenstemming te brengen waren met wat vereist wordt door de waarheid van moderne individuen. Maar de Staatsschool deed *tegelijertijd* werkelijk - en ongetwijfeld met veel eerlijke inzet - de moeite een aantal kennissen, deugden en houdingen door te geven die op zich volmaakt onafhankelijk waren van de kapitalistische orde. Het zou bijvoorbeeld de grootste moeite kosten om de beslissing Grieks, Latijn, literatuur of filosofie te onderwijzen, af te leiden uit de beperkingen eigen aan Capitaalsaccumulatie. In feite kan iedereen inzien dat een werkelijk beheerste klassieke vorming - gevoerd door rolmodellen van bijvoorbeeld antieke heldenmoed of intellectueel-critische universele meesterwerken - evenveel kan heeft een Marc Bloch of een Jean Cavailles voort te brengen, als kijkers zonder enige intellectuele nieuwsgierigheid of consumenten gereed om op alle mogelijke manieren aan het verleidelijke rijk van de koopwaar mee te werken¹⁵. Gedurende de onvergetelijke jaren zestig is dit kwetsbare historische compromis, waarop de verschillende moderne maatschappijen, ten goede of ten kwade, steunden, hoe langer hoe meer verbroken geworden¹⁶.

VI

In de Franse context zijn het vanzelfsprekend de gebeurtenissen van mei '68 - bekeken onder hun recupererbaar (d.w.z. dominant) aspect¹⁷ - die het bevoorrechte en zinnebeeldige moment van dit *aggiornamento* der moderne maatschappijen. Zij vormden de *Grote Liberaal-Libertaire Culturele Revolutie*, naar een uitstekende, maar in zijn mond lovende, uitdrukking van Serge July. Zij had als gevolg van in één klap en *en bloc* de talrijke gedaanten van de precapitalistische maatschappij te deligitimeren. Deze laat-

- en waar iedereen werd uitgenodigd zich te ontdoen van zijn beklommende verleden - op een zeker aantal deelnemers enige heilzame psychologische effecten heeft gehad die maar al te reëel leken. Door te aanvaarden van zich *vroom* te onderwerpen aan het heiligste gebod van de Tafels der moderne Wet - *het is verboden te verbieden* - ontdekte de jeugd van de nieuwe middenklassen, t.t.z. essentieel deze die toen op het voorplan van de scene stond (en dat met ouder te worden zeker niet verlaten heeft), een vrijheid op haar maat gesneden, de vrijheid die erin bestaat radicaal - tenminste in ons besef der dingen¹⁸ - te breken met alle verplichtingen die voortvloeien uit het *verbonden zijn met, het behoren tot*, en op een algemene manier, uit een taalkundig erfenis, zij het moreel of cultureel. Vandaar natuurlijk het bedwelmende gevoel dat dit soort breuk in eerste instantie met zich meebrengt, en dat men immer opnieuw zou willen laten herleven. Het is in deze radicaal nieuwe omstandigheden en op basis van de ermee overeenstemmende metaphysica van geluk en verlangen dat de *Consumptie*, die tot dan toe slechts een deelmoment uitmiek van de menselijke activiteit, uiteindelijk dat kon worden wat zij tegenwoordig overal is: een complete levensstijl - de obsessie en de pathetische wedloop naar het voortdurend uitgestelde genot van het nog ontbrekende Object, als zodanig in de praktijk opgeëist, en in het fantasme gevierd als een emancipatorische tegencultuur: *Alles en nu direct! Neem uw wensen voor werkelijkheid! Geniet zonder enige belemmering en zonder enige onderbreking!* en ontelbare andere Oedipale onnozelheden die zeer snel het basismateriaal zijn geworden voor marketingagenschappen. Mochten we niet zo vertrouwd zijn met de verbazingwekkende krachten van de vreemdeling, dan zouden we ons nog kunnen afvragen - al die bevroren

types duiken niet uit zichzelf op en kunnen ook niet uit zichzelf opduiken, zij zijn ontstaan in de eraan voorafgaande historische perioden¹¹). Een kapitalistisch stelsel is dus slechts dan historisch leefbaar - en in datzelfde verband, in staat om over het geheel der maatschappij een zeker aantal onbetwisbaar emancipatorische bijverschijnselen van de uitwisseling van koopwaar te veralgemenen [D] -, dan wanneer de gemeenschappen in welke schoot haar heerschappij wordt beproefd voldoende draagkracht hebben en levensvatbaar zijn om in zichzelf de antropologisch destructieve nevenverschijnselen van de verzelfstandigde economie op te vangen. Wanneer daarentegen een of andere historische macht ertoe zou kon-

teit van de meeste toenmalige instellingen verstaanbaar maakt, te beginnen met de Republikeinse school zelf. Het is immers zo dat één harer beslissende functie reeds het onderwerpen van de jeugd aan de beperkingen van de Nieuwe Orde was, te weten aan het opkomende rijk van der universele koopwaar. Getuige hiervan - er zijn ontelbare voorbeelden - de verbeterde strijd van de staatsschool tegen de streektaalen en verschillende andere lokale volksgebruiken die, vanuit het kapitalistische standpunt, altijd en per definitie archaïsch en irrationeel zijn. Het was ook een plaats waar, ditmaal om verder in de lange geschiedenis van het instituut "school" terugrijpende redenen, nog al te dikwijls vormen van tucht, toezicht en utotariaire

waren, in werkelijkheid, naar aard en oorsprong onderling extreem verschillend en van ongelijk belang, en vormden om die redenen een historisch en cultureel geheel dat onmogelijk te vereenvoudigen was. Door overal *hun gelijkelijk archaïsme* af te kondigen voorzagen men zich dus van de noodzakelijke intellectuele wapens om te veld *hun gelijkelijke verdwijning* te eisen [F]. Het is zo dat, door een van die listen waar de mercantiele Rede zo kwistig mee omspringt, de opheffing van alle culturele obstakels voor de onbetwisde heerschappij der economie gepresenteerd werd als het eerste werk voor de anticapitalistische revolutie. Het moet gezegd worden dat het schitterende vreugdevuur dat toen werd ontstoken

wateren die onder de brug door naar zee gestroomd zijn ten spijt - hoe het mogelijk is dat sommigen erin slagen tot het einde toe niet te zien wat onvermijdelijk op deze prachtige *tabula rasa*¹⁹ zou worden opgericht. Zij is immers het ideale fundament waarop de grote rofidieren uit de industrie, de media en de financiële wereld, met medeplichthigheid van hun internationale instellingen (Wereldbank, IMF, OESO, G7, WHO enz.) en met de in meer of mindere mate enthousiaste medewerking van *alle* Westerse politieke klassen, hun alomvattende cybermaatschappij in alle intellectuele rust kunnen opbouwen, met als enige gebod het zeer oude devies van intendant Gournay (1712-1759): *Laissez faire, laissez passer*.

die om ter slechtste hervormingen de School van het totale Capitalisme, een der beslissende logische grondslagen van waarop de grootste internationale bedrijven - eens het proces hunner herstructurering in grote lijnen voltrokken - de economische wereldoorlog van de eenentwintigste eeuw in alle doeltreffend-

heid kunnen voeren. Mocht men hierover ook maar de geringste twijfel bewaren, of indien men deze uitspraken overdreven vindt, dan volstaat het in overeenstemming met Machiavelli's aanbevelingen zich een ogenblik te verplaatsen in het standpunt van de vijand en zich af te vragen tot welke verlangens hij gedoemd is gezien zijn aard. Dit toetsingswerk wordt gelukkig vereenvoudigd door het feit dat de krijgsheren van de elkaar bestrijdende koninkrijken der wereldconomie met hun legers van

juristen en andere geletterden, er voortdurend toe worden gedwongen elkaar te ontmoeten om hun rivaliserende strategieën op elkaar af te stemmen en erover te waken dat ze dat wat zij de "bestuurbaarheid van de wereld" noemen, nooit in gevaar brengen. Vandaar een zeker aantal rapporten, documenten, verslagen, informatieve nota's, memoranda en eenvoudigweg getuigenissen die, hoewel ze in het algemeen nooit onder de aandacht van het grote publiek komen, op het ogenblik althans nog gedeeltelijk toegankelijk zijn voor nieuwsgierige geesten en koppige onderzoekers²⁰. Het is op die manier dat bijvoorbeeld in september 1995 - onder bescherming van de Gorbachovstichting "vijfhonderd politici, bedrijfsleiders en vooraanstaande wetenschappers"²¹, in hun eigen ogen de elite der mensheid, zich hebben verzameld in het Hotel Fairmont in San Francisco om hun visies op het lot van de nieuwe beschaving met elkaar te confronteren. Gezien de aard van het onderwerp stond het verloop van dit forum uiteraard in het teken van de meest doorgedreven efficiëntie: "Zeer stricte regels verplichten alle aanwezigen elke retoriek achterwege te laten. De deelnemers beschikken welgeteld over vijf minuten om hun onderwerp in te leiden; geen enkele tussenkomst tijdens de debatten mag langer dan twee minuten duren"²². Eenmaal deze werkingsprincipes vastgelegd, begon de vergadering met te onderkennen -

als of het hier een vanzelfsprekendheid betrof die niet eens verdiend bediscussieerd te worden - "dat in de komende eeuw twee tiende van de actieve bevolking zou volstaan om de werking der wereldconomie gaande te houden". Vanuit een dergelijk openhartig vertrekpunt kan het voornaamste politieke probleem dat het kapitalistische systeem in de loop van de komende decennia het hoofd moet bieden heel duidelijk worden gedefinieerd: hoe zal het voor de wereldelite mogelijk zijn de bestuurbaarheid van tachtig procent overtuiging, door de liberale logica tot nutteloosheid voorbestemde, mensheid te garanderen? De oplossing die zich tegen het einde van het debat opdrong als de meest redelijke was het voorstel van Zbigniew Brzezinski: *tittyainment*. Met dit maakwoord²³ wordt eenvoudigweg bedoeld een "cocktail van afstompende vertrooing en voldoende voeding die toelaat de gefrustreerde wereldbevolking welgevend te houden". Deze cynische en misrijpende analyse²⁴ heeft vanzelfsprekend het voordeel om met alle gewenste duidelijkheid het lastenboek dat de wereldelites aan de school van de XXI-ste eeuw toewijzen, vast te leggen. Het is daarom dat wij, door ons op deze analyse te baseren, met een zeer beperkt risico op fouten de *a priori* kenmerken van alle hervormingen die bedoeld zijn om het opvoedkundig apparaat uitsluitend naar de

politieke en financiële belangen van het Capitaal herin te richten, kunnen afleiden. We ons hier een momentje mee amuseren.

VII

De beweging die sinds dertig jaar de scholen omvormt in altijd maar dezelfde zin kan nu in het licht van haar dreefve historische waarheid gezien worden. Onder de dubbele aanroeping van een "democratisering van het onderwijs" (hier een volstrekte leugen) en van de "noodzakelijke aanpassing aan de moderne wereld" (hier een halve waarheid), is hetgeen er werkelijk tot stand gebracht wordt d.m.v. al

VOETNOTEN

1 Christopher Lasch, *Le Complexe de Narcisse*, Paris, 1981, P. 1977-1978.
2 "In 1983 liet het rectoraat van Nice een enquête afnemen onder 12000 leerlingen van het zesde jaar. 22,48% konden niet lezen en 71,59% waren niet in staat een nieuw woord te begrijpen vanuit de context." Sindsdien, zo voegt Lilliane Lurçat eraan toe, is het probleem verdwenen, zoals een zee opglorpt door het zand, door de stilziggende magie van de media en de politieke propaganda. Op de brokstukken van het geleetterd onderwijs bouwt men inderhaast de massaschool, terwijl men aan iedereen het eindexamen voorspiegeld." Lilliane Lurçat, leerling en daarna mede-

aal op Adam Smith's bemoeienissen is sinds lang aangetoond. Het is een heel andere vraag is of het epistemologische model waarop de Schotse filosoof zich beriep (zoals overigens de meerderheid der denkers uit dien tijd) werkelijk overeenkomt met Newton's practijk; Jan Marejko denkt van niet, op basis van een naar mijn overtuiging sterke argumentatie. Cf. *Cosmologie et politique*, L'Âge de l'homme, 1989.
5 In Frankrijk dateren de eerste proefnemingen met de kapitalistische hypothesen (de deregularisering van de graanhandel) zo uit de jaren tussen 1764 en 1770. Een opmerkelijke studie van deze grondleggende ervaring kan men vinden in het voorwoord van Michel Barillon tot de *Apologie de l'Abbé Galiani* van Diderot, Ed. Agone, 1998.
6 In het geval van China zijn de culturele obstakels voor het opduiken van de experimentele wetenschap en het ermee gepaard gaande concept "natuurwet" op bewonderenswaardige wijze bestudeerd door Joseph Needham. Cf. *Science and civilization in China*, 1954.
7 "Zoals het fysieke universum onderwerpen is aan de bewegingswetten, zo is het morele universum dit niet minder aan de wetten van het eigenbelang." Helvetius, *De l'Esprit*, 1758.
8 D. Hume, *Traité de la Nature humaine*. Dr zou het devies kunnen zijn van de financiële markten.
9 C. Castoriadis, *L'Institution imaginaire de la société*, 1975, p. 35.
10 Pierre Legendre, *Le Crime du caporal Lortie*, 1989. Het werk van Pierre Legendre is, in Frankrijk, een der belangrijkste intellectuele monumenten van de afgelopen dertig jaar. De beste inleiding tot dit moeilijke denken is ongetwijfeld *Sur la question dogmatique en Occident*, Fayard, 1999.
11 C. Castoriadis, *Les Carrefours du labyrinthe*, Tome IV, 1996. Men vindt gelijkaardige analyses bij Lucien Goldman, *Le Dieu caché*, 1959, p. 42.
12 Cf. Michel Bounan, *La vie innommable*, Allia, 1993; en Baudouin de Bodinat, *La Vie sur terre*, Encyclopédie des nuisances, 1996.
13 Susan Sontag, *Luçano Report*, 1994.
14 De belangrijkste fout van Marx en zijn opvolgers - met uitzondering misschien van

Gramsci - is, dat zij altijd de mate waarin de kapitalistische verhoudingen effectief in de maatschappijen die zij bestudeerden, doorgedrongen waren, hebben overschat. Welnu, deze overschatting is, zoals wij zullen zien, een der oorzaken van het blijvende onvermogen ter linkerzijde om het wezen van het kapitalisme te bevatten, en het bijgevolg succesvol te bestrijden. Men kan een uiteraard vaag idee krijgen van de draagwijdte van deze misvatting aan de hand van het werk van Ahmet Insel. Deze heeft, vertrekende van een aantal ingenieuze onderverdelingen, kunnen feitelijk vaststellen dat de niet-mercantiele uitwisseling van goederen en diensten "in de hedendaagse Franse maatschappij ongeveer drievierde van het Bruto Nationaal Product uitmaakt" (cf. *La pari du don*, Revue du MAUSS, 1993). Men raadplege hierover eveneens Alain Caillé (*Comment on écrit l'histoire du marché*, in *Splendeurs et misères des sciences sociales*, Droz, 1986), Serge Latouche (*L'Autre Afrique, Entre don et marché*, Albin Michel, 1998), et Arno Mayer (*La Persistance de l'Ancien Régime*, Flammarion, 1983).
15 Het volstaat daarentegen deze menswetenschappen te herleiden tot een simpel symbolisch capitaal, en als zodanig noodzakelijk onderscheidingssteek en der bourgeoisie (een handwerk dat gedurende de jaren zestig aan de naïeve Bourdieue werd toevertrouwd), om aan het Capitaal het noodzakelijke excuus te leveren voor hun afschaffing, vanaf het moment dat de met elkaar samenhangende eisen van de rentabiliteit en de politieke berekening dit noodzakelijk maken. De hierboven vermelde overschatting heeft juist dit als eerste effect (of als eerste functie): in eerste instantie wordt verkondigd dat de Sataaschaal toch al niets anders was dan een instrument in dienst van de capitaalsreproductie, waarna men, gesterd door deze schijnradicaliteit, in naam van het anticapitalisme de verdwijning kan eisen van alles dat in werkelijkheid juist een obstakel opwerpt voor de verbreiding van het rijk der koopwaar. Dit is altijd al de werkwijze van de rode wachters van het capitaal geweest.
16
17 Het gedomineerde en niet-recupereerbare deel van mei '68 is een heel andere geschiedenis, en een die nog verre van geschreven is [E].
18 Het overgrote deel van de tijd is dit be-

sef uiteraard volstrekt illusoir. Wanneer de door een cultuur expliciet gestelde verboden simpelweg ontkend worden en hun aangekondigde overtrekking de voornaamste vorm hunner aanvaarding wordt (niemand zou er in onze dagen aan denken over Thor of Odin gods-lasterlijk te spreken, Chesterton), dan is hetgeen ons wacht geenszins het gelukkige Arcadië verkondigd door de meest simplistische navolgers van Reich, maar in tegendeel juist die *tyrannie van het onbewuste*, die van de mens de ergste der slaven kan maken.
19 Een tafel die nog meer werd schoongeveegd na de ineensstorting van het Leninistische rijk, een rijk dat in zijn dagelijkse werkelijkheid nooit meer is geweest dan een noodgedwongen nog weerdaardigere en onhandigere staatsinitiatie van de meest schabouwelijke sociale effecten van de mercantiele modernisering, te beginnen met de vernietiging van elke vorm van wellevendheid.
20 Na de bekendmaking door een aantal NGO's van de geheime onderhandelingen over het MAI, hebben zekere van deze krijgsheren overigens hun beklag gedaan over deze toegankelijkheid en zich voorgenomen er paal en perk aan te stellen.
21 Hans Peter Martin en Harald Schumann.
22 Het is in feite moeilijk om korter te zijn dan John Cage, de Amerikaanse baas van Sun Microsystems: "We nemen onze werknemers in dienst per computer, ze werken per computer en we ontslaan ze per computer."
23 Entertainment betekent verstrooiing en titts, in Amerikaanse spreektaal, betekent borsten.
24 Wij herkennen hierin zonder veel moeite de voorstelling die de intellectuele, de media beheersende elites zich sputaan maken van gewone mensen (van dat "muffie Frankrijk", zoals de elegante Soliers zou zeggen); een wereld bevolkt met *Van Der Koeiens* en *De Hondts*, het dagdagelijkse doelwit voor de tekeningen van Cabu of de *Guignolls de l'info*. Men noteer het verbaazingwekkende recuperatieve vermogen van het systeem: in de negentiende eeuw was *Guignol* een der weinige wapens die het gemene volk ter beschikking stond om zijn meesters te beschimpen. Hij is tegenwoordig d'zware artillerie geworden die de elite in stelling brengt om het volk te bespotten. Men kan zich zo'n beetje voorstellen wat er van Robin Hood zou worden

werkster van Henri Wallon, is in Frankrijk een der zeldzame ernstige specialisten op het gebied van de onderwijskundige wetenschappen. Men zie L. Lurçat, *Vers une école totalitaire?*, Paris, 1999. Het laatste intellectuele exploit van deze "politieke propaganda" is uiteraard het werk van Christian Baudelot, *Et pourtant ils lisent*, Seuil, 1999.
3 Elkeen kan constateren dat wij wat dat betreft in een werkelijk nieuw tijdvak zijn aanbeland, dat van de *vervoesting der sieden in tijden van vrede*. Aangezien het feit dat Los Angeles het geliefkoosde model is van de moderne verwoesters, zal men met vrucht de opmerkelijke studie van Mike Davies, *City of Quartz*, over Los Angeles, hoofdstad der toekomst, lezen. (La Découverte, 1997) Men vindt een toepassing op het Franse geval in het pamflet van Sophie Herskowitz, *La destruction de Belleville*, Encyclopédie des nuisances, 1994. [A]
4 De invloed van het Newtoniaanse ide-

Colofon

De Moecial

Tweewekelijks studententijdschrift van de VUB in samenwerking met het Brussels Studentengenootschap, Studiekring Vrij Onderzoek en Dienst Kultur. Ons redactielokaal bevindt zich naast het KulturKaffee

Pleinlaan 2, 1050 Brussel
tel: 02/629.23.38
fax: 02/629.23.37
mail: moecial@vub.ac.be

Coördinator
Stefan Prins

Vice-coördinator
Pieter Vissers

Secretaris
Ruth Lemmens

Penningmeester
Wouter Devriese

Lay-out
Stefan Prins, Pieter Vissers, Ruth Lemmens, Mauder Mortier

Redactie
Stefan, Ruth, Pieter V., Mauder, Wouter, Sven, Sami.

Illustraties
Kurt, Jeroen, archief

Foto's
Pieter Vissers, archief

Achterflap
Sarah Daelman

Medewerkers
Pieter D., Nie P., Maarten, Cemil, Sidonie, Didier, Uti, Vincent, Tom, Sven, Ruben, Karin, Griet, Houbi, Gino, Jasmin

Abonnementen
Verantwoordelijk: Ruth Stortenop rek.nr.001-1386975-48 met melding abo
Gewoon abo: 333 Bef
Steunabo: 1000 Bef

Verantwoordelijke uitgever
Domènec Macarri
Pleinlaan 2, 1050 Brussel
Gflege: 25105

De redactie is niet verantwoordelijk voor publicaties van het BSG, V.O. en Dienst Kultur.

mocht Vivendi, omwille van Audimat, haar werknemers vragen hem opnieuw een televisiebestaan te geven. (Om in de Belgische context te blijven: WTM: een uitvinding van intellectuelen, voor intellectuelen en door intellectuelen. Dit werd nog eens op de meest hilarisch-pijnlijke manier bevestigd door het in de media (1) veelbesproken programma *Big Brother*, waarvoor in de beginfase reclame gemaakt werd met verontwaardigde citaten van vertegenwoordigers van de intellectueel-politieke elite (Stefan De Clerck), waarnaar aanvankelijk vooral *Canvas*-kijkers keken en dat al uitvoerig door sociologen à la Elchardus werd besproken nog voor het de kans had gekregen een sociaal fenomeen te worden!

Eten onze varkens het regenwoud op?

De Europese landbouw verkeert in een ernstige crisis. In de laatste vijf jaar loste de ene noodsituatie de andere af. Eerst was er varkenspest, daarna dioxinecrisis, de gekke koeziekte en mond- en klauwzeer zijn nog op volle gang. De vleeseters onder ons worden gedwongen tot nadenken over hun eetgewoonten, zodat elk beest dat in hun bord terecht komt als het mogelijke slachtoffer van één van de genoemde ziektes. Jong Agalev VUB kon dit niet onbesproken laten en nodigde Luk Vankrunkelsven van de werkgroep WERVEL (WERkgroep voor Rechtvaardige en Verantwoorde Landbouw) uit. Het uitgangspunt van de discussie was de vraag 'Eten de Vlaamse varkens het Regenwoud op?' Deze wat minder voor de hand liggende uitspraak beoogt de landbouwproblematiek vanuit een totaalperspectief te benaderen. Hoe de opeenvolgende crisissen, de overheersende productiewijze, het Europees landbouwbeleid en de verdwijning van het Braziliaanse regenwoud met elkaar verbonden zijn, werd duidelijk in de discussie.

De werkgroep WERVEL is onafhankelijk, en tracht een 'draaischijf' te zijn tussen verschillende Nieuwe Sociale Bewegingen enerzijds en de boerenbeweging anderzijds. WERVEL gaat er terecht vanuit dat de problemen waar de boeren-, derde-wereld-, milieu-, vredes- en vrouwenbeweging zich voor inzetten op dezelfde kern terug te brengen zijn. Deze kern is met

name de ongecontroleerde globalisering van landbouw, handel en industrie. De verschillende bewegingen ageren niet effectief omdat er sprake is van selectieve verantwoordiging en een niet correcte analyse van de problematiek. WERVEL beoogt daarom een totaalbenadering en een daaruit voortvloeiend samenwerkingsverband. Het uiteindelijke doel is een sociaal en ecologisch verantwoorde landbouw.

De huidige crisissen die de veestapel teisteren zijn een gevolg van de intensieve veehouderij. De grootschaligheid werkt in de hand dat epidemieën, in tegenstelling tot vroeger, een onoverkomelijk probleem zijn geworden. Als een boer met bijvoorbeeld twintig koeien vroeger met een ziek dier geconfronteerd werd, besmette hij de overige beesten bewust, waarbij de sterksten overleefden en immuun werden. Vandaag is de enige optie de hele veestapel over de kling te jagen. De dicht op elkaar levende dieren zijn bovendien veel kwetsbaarder voor dergelijke ziekten. Als 'levend vlees' worden ze zodanig vetgemest dat het ware gedrochten geworden zijn, die weinig resistent zijn tegen allerlei kwalen. Zo kan het dikbikalf - zijn naam waardig - alleen ter wereld worden gebracht met een keizerzede. Een dergelijke diersoort kan bezwaarlijk gezond genoemd worden. De GAIA-beelden van de vleesmarkten te Anderlecht en te Chimay toonden niet alleen fysieke dieren mishandeling, maar ook de realiteit dat

de hedendaagse koe zodanig vetgemest is, dat hij bijna niet meer op zijn benen kan staan.

De vraag dringt zich op hoe het boerenbedrijf tot haar huidige productiewijze is gekomen. Bij de organisatie van de veeteelt staan grootschaligheid, specialisering, kapitaalintensieve investeringen en een oriëntatie op de wereldmarkt centraal. Vandaag maakt de boerenstand hoogstens twee procent van de totale bevolking uit, maar in de eerste helft van de twintigste eeuw was dat in België twintig en in Frankrijk vijfendertig tot veertig procent. De aard van het boerenbedrijf is dan ook grondig veranderd in de naoorlogse periode. Een proces van kapitaalintensieve investeringen en productiviteitsstijging zette zich door. In de sfeer van concurrentie gingen de minder kapitaalkrachtige boeren over kop, wat een sterke schaalvergroting van de bedrijven in de hand werkte. Uit de investeringen vloeide bovendien een verregaande specialisering voort. Dit alles werd gesteund door een nationale en Euro-

pese subsidiepolitiek die een competitief Europa op de wereldmarkt inzette tegen de - ook in agrarische productie superieure - Verenigde Staten.

De gevolgen van de grootschaligheid en specialisering zijn gekend. Omwille van de hoge winsten en subsidies die met intensieve veeteelt konden verkregen worden, werd het telen van voedergrassen afgeschreven. De gewassen die in derde wereldlanden werden geteeld, bleken voordeliger te zijn. Maar terwijl de boer vroeger de mest op zijn velden nuttig kon gebruiken, wordt hij nu geconfronteerd met een mestoverschot. De sterk aangegroeide veestapel versterkte dit mestprobleem nog. De oriëntatie van de Derde Wereldlanden op de wereldmarkt blijkt eveneens desastreus gevolgen te hebben. De combinatie van massale uitvoer van gewassen naar het Noorden met ondervoeding en voedselcrisissen in de eigen regio is een gekende paradox. Verder mag ook het dierenleed dat samenhangt met de intensieve bedrijvigheid niet uit het oog verloren worden. Het leed van varkens die nauwelijks plaats hebben om rond te lopen kan niet ontkend worden. Kippen eten van nature zodra er licht is, kippenboeren laten dan ook gedurende zes maand het licht in hun bedrijven branden, zodat ze na zes maand hun poten breken wegens overgewicht. Tijdens de dioxinecrisis waren afschuwelijke beelden te zien van metershoge bergen dode kippen. De huidige productiewijze lijkt dan ook gepaard

te gaan met een vervlakking van de moraal: een beest is een ding, een vleesmachine. Het lijkt een consensus te zijn dat een dier geen pijn kan lijden. De beelden van de vleesmarkten in Anderlecht en Chimay getuigen daarvan.

Maar er is hoop voor de Vlaamse varkens. De noodsituaties hebben de autoriteiten tot nadenken gestemd. Renaat Devreese is uitgegroeid tot het boegbeeld van de bio-boeren. Mensen stappen steeds meer over op de biomerken. Hoe belachelijk het ook moge klinken: varkensboeren kunnen subsidies ontvangen voor elk varken dat ze niet bezitten. Boeren zoals Devreese bepleiten een landbouwbedrijf met duurzame dieren en het uitschakelen van de tussenschakels met hun commerciële belangen, zoals de zogenaamde boerenbond.

De volgende bijeenkomst van Jong Agalev VUB is op donderdag 29 maart in lokaal G022, Ludo Sannen (Vlaams parlement) wordt uitgenodigd om te praten over de financiering van onderwijs. Het zal onder meer gaan over reclame in scholen, zijn visie op de Bolognaverklaring en zijn voorstel voor een uitbreiding van het studiebeurswezen (o.a. Jokerbeurzen). Voor meer informatie: mail to: svglis@vub.ac.be svglis@vub.ac.be, of ad valvas.

Griet Vermeesch

Column

Een Belg in Boston

Mijn lief woont en werkt in Boston. Ik bezocht hem in de herfst/winter van dit jaar. De dag waarop ik voor het eerst wakker werd in de stad was een vreugdevolle dag. Het was zonnig. Ik dronk uit een blikje 'Raspberry flavour Schwepes'. Dat had ik zorgvuldig gekozen uit het ruime aanbod frisdrank in een kruidenier. (Het heeft een maand geduurd vooraleer ik de interessantste limonade, 'Mountain Dew', ontdekte. In tegenstelling tot wat de naam laat vermoeden is het drankje mierzoet en, vooral, fluogel (van kleur.) Een blikje frisdrank uitkiezen bij een kruidenier was één van die kleine gebeurtenissen die het verschil maakten. Het welvarende Westen is heel anders eens over de plas. Doordat de nieuwe cultuur waar ik in belandde zo dicht bij mijn eigen cultuur ligt, vielen de verschillen danig op en desoriënteerden me soms. In het begin had ik vaak de indruk dat ik me onbeleefd gedroeg. Niet volgens onze normen, maar volgens hun normen. Een regel, had ik na een tijdje door, is als volgt: hoe onbelangrijker de mededeling, hoe langer de zin waar je die mededeling in giet. Bostonians zijn mensen van veel woorden voor begroetingen en bestellingen in restaurant en café. Een telefoongesprek, bijvoorbeeld, moet traag op gang komen. Je vraagt hoe het met de ander gaat, hoe het met zijn werk gaat, hoe het met de ander zijn lief en zijn flatgenoot en zijn goede vriend gaat. Deze vragen, die van twee kanten komen, brengen

het gesprek niet op gang, want ze worden met routine beantwoord. Als iemand echt iets te vertellen heeft over zijn werk zal dat later terugkomen. De meeste telefoontjes die ik aannam echter waren voor een andere flatgenoot, of dienden om af te spreken. Eens de afspraak gemaakt kwam het gesprek abrupt en snel tot zijn einde.

Die eerste dag had ik me nog geen van die nodige vaardigheden eigen gemaakt, en zat ik op een brede lage paal op een groot plein, met mijn rug naar het stadhuis, de zon in het gezicht, genietend van mijn limonade. Ik kreeg commentaar van enkele voorbijgangers. Een man gooid me toe: 'Enjoying that sun, huh!' Een fractie later, ik was nog maar net uitgeglimlachd, kwam een vrouw, een omvangrijke, zoals zwarte vrouwen vaak zijn, vanachter me langs en liep op de man toe die zich in mijn gezichtsveld bevond. Ik, genietend op de paal, ben voor haar aanleiding om de man toe te roepen, waarvan het niet duidelijk is of hij binnen gehoorsafstand is, 'Oh, I wish I could be here, outside in the sun, instead of sitting in the warmth inside. Oh — nice fresh air — it's too warm inside'.

Na enkele weken hadden twee aders door de stad zich in mijn dagdagelijks leven genesteld. De ene ader is de rivier, Charles River, de andere is Massachusetts Avenue, of, in de volksmond, 'Mass Av'. Mijn lief woont in een zijstraat van een zijstraat van Mass

stond ook een heel groot bord, dat in een rooster van oranje gloeilampen de boodschap letterde:

'PLEASE SUPPORT LOCAL BUSINESS DURING MASS AV CONSTRUCTION'.

Het lijkt ietwat vreemd dat er tussen de gewone w e g e n w e r k e n -waarschuwingen een bord staat dat aanmaant tot winkelen. De associatie met het stereotiepe beeld van de Amerikaanse consumptiemaatschappij is makkelijk gemaakt. Het verbaasde me hoe vaak en hoe makkelijk ik observaties maakte die stereotypen over Amerika ondersteunen, zoals: een echte Amerikaan spant minstens een keer in zijn leven een rechtszaak aan, eventueel omdat hij zich verbrandde aan take-away koffie uit een kartonnen bekertje. Wanneer zo'n echte Amerikaan de rechtszaak wint, moet het aangeklaagde bedrijf hem een hoge schadevergoeding betalen. Dit stereotiep scenario wordt gesuggereerd door de waarschuwing op zo'n bekertje: 'The drink you are about to enjoy is extremely hot'. Met deze waarschuwing beschermt het bedrijf zich tegen dergelijke rechtszaken.

Op het stuk van Mass Av dat hij wandelt op weg naar zijn werk, werd er gewerkt in de herfst. Over zo'n 300m lag de halve breedte van de weg opengebroken. Er stonden waarschuwingenborden en er stond een bord dat aanmaande tot het kiezen van een andere weg gedurende de spits. Er

Ook in België wordt er meestal door

de winkeliers geprotesteerd wanneer een winkelstraat herlegd wordt. Mass Av is geen winkelstraat. Het is een brede boulevard. Er zijn wel winkels, ikzelf vond ze hoogst interessant. Er was een leger des heils-winkel met tweedehands huisraad, kleren en boeken, een winkel van hetzelfde type maar met alleen tweedehands kleren, een winkel met haar- en schoonheidsproducten speciaal voor kroeshaar, een punkwinkel met een kleine etalage vol doorzichtig plastic benen gekleed in netkousen (rode, zwarte en paarse), juwelen in leer en zilverkleurige noppen en rode leren pakjes. Met kerst in het vooruitzicht plakte op de etalageruit van deze winkel een wit A4 blad, horizontaal, met de boodschap: 'Great gifts for all your naughty friends!'.

In de leger des heils-winkel hingen vaak dezelfde mensen rond. De winkel vervulde gedeeltelijk de sociale functie van café. Een van de vaste klanten doorzocht regelmatig de dozen boeken. De keer dat ik met hem in gesprek raakte, had hij net een mooi boek opgedist over het naakt in de kunst, doorheen de geschiedenis. De man was opgegroeid op Trinidad, en eiland in de Caraïbische Zee en als jongeling werk kregen zoeken in het beloofde land. Het was duidelijk dat hij niet altijd een even makkelijk leven had geleid. Desondanks was in zijn ogen de Verenigde Staten nog steeds het land van de vele mogelijkheden, het land van de vrijheid. Vol enthousiasme vertelde hij me dat bijna 80% van de Amerikanen een ziekteverzekering heeft.

Lies De Fosse

Een interview met UCOS

Elk jaar opnieuw, sinds 1980, zet de vereniging UCOS zich in om de student te wijzen op de problematiek in de Derde Wereld, gepaard gaande met de wanoestanden die de huidige economie teweeg brengt. Dit gebeurt voornamelijk door talrijke educatieve acties aan de VUB en door de student exclusieve stages en reisbeurzen aan te bieden. Alvorens de vraagtekens er bij u in een grote gulp uit komen, hebben wij alvast gezorgd voor dit verhelderende interview. Een gesprek met Yvon, Anthony en Lydia.

Een even korte inleiding misschien. Wie zijn jullie, wat doen jullie en waarom?

-UCOS: Wel, UCOS (Universitair Centrum voor OntwikkelingsSamenwerking) is een niet-gouvernementele organisatie (NGO) die, ondanks een goede band ermee, onafhankelijk functioneert van de VUB. Wij organiseren verschillende acties aan de campus van de VUB, velen van ons doen ook onderzoekswerk en zijn ook actief in politieke acties die de problematiek van de Derde Wereld aanbelangen.

Jullie belangrijkste actie aan de VUB is het organiseren van Duurzame Dinsdagen. Wat houdt dat precies in?

-UCOS: Het is niet onze belangrijkste, wel de meest regelmatige. Het idee van Duurzame Dinsdagen is enerzijds ontstaan tijdens het streven naar meer bekendheid voor UCOS. Door deze actie met een zekere regelmaat te organiseren, creëer je vertrouwde met het concept onder de studenten. Anderzijds is het vooral een wijkelijke educatieve reeks die studenten tracht aan te zetten om te denken over duurzame ontwikkeling. Dit is een vrij nieuw begrip in de geschiedenis van het denken over internationale samenwerking dat zowel in praktijk als in theorie stukje voor stukje ingang tracht te vinden bij de mensen. Dat wil zeggen, praktisch worden er op zo een bijeenkomst initiatieven voorgesteld die alternatieven bieden voor, wat wij noemen, een economie die niet in dienst staat van de samenleving. Dit is ook één van onze grootste uitgangspunten. De samenleving nu staat veel meer in dienst van de economie dan omgekeerd. Wij proberen vooral tegen dat denken in te gaan.

Vooraf dus een anti-kapitalistische ingesteldheid?

-UCOS: Wel, niet tegen het kapitalisme als dusdanig, maar het is natuurlijk wel zo dat een kapitalistisch systeem niet gekenmerkt wordt door een economie die in dienst staat van de samenleving, maar omgekeerd. Maar tegenwoordig vind je echter niet veel andere politieke systemen dan het kapitalisme, dus in die zin zullen we er ons wel tegen verzetten, maar niet ongenueanceerd. We zijn geen communistische organisatie of iets dergelijks. Onze beweging wordt gekenmerkt door het denken dat eigenlijk afwijkt van het klassieke centrum-denken. Dit is enigszins normaal, daar uit analyses blijkt dat de problemen die de we-

reld vandaag kent i.v.m. onderontwikkeling en ongelijkheid heel duidelijk terug te brengen zijn tot het economisch denken dat vandaag dominant is, n.l. de vrije handel. Het is vrij logisch dat daar in de Derde wereld-organisaties wordt tegen ingegaan. We beseffen wel dat we het systeem niet kunnen verwerpen, maar we trachten eerder een manier te vinden om daarbinnen tot een oplossing te komen. Zo hebben we samen met vrijwillige bedrijven een fonds opgericht waarvan de opbrengst volledig naar de Derde Wereld gaat. Over het algemeen trachten we vooral de vrij perverse neven-effecten van de vrije handel aan de kaak te stellen en in zekere mate ook te strijden via politieke lobby.

Er wordt door UCOS ook gezorgd voor een aantal reisbeurzen voor de studenten. Kun je daar wat meer uitleg over geven?

-UCOS: Ja, wij zijn daar eigenlijker een tussenstukkel in. De VLIR (Mime Inter-actie Raad) stelt jaarlijks een deel reisbeurzen

ter beschikking voor studenten die in het kader van hun thesis onderzoek willen doen in het buitenland. Dit wordt ter beschikking gesteld aan alle Vlaamse universiteiten en elke universiteit krijgt, op basis van haar grootte, een aantal beurzen voor de studenten. Voor de VUB zijn dat er per academiejaar ongeveer een tiental. Die reisbeurzen kunnen alleen toegekend worden aan studenten die daarvoor een gemotiveerde aanvraag indienen. En op dat vlak trachten wij een steentje bij te dragen.

Spelen de schoolprestaties van de student een rol in de toekenning van zo een beurs?

-UCOS: Dat is inderdaad één van de factoren die kunnen in aanmerking komen wanneer verschillende kandidaten tegen elkaar moeten afgewogen worden. Maar studenten mogen zich hierdoor niet laten afschrikken. Je kunt veel beter een aanvraag doen zonder dat je denkt dat je de beurs zal krijgen, dan het helemaal niet te doen omdat je toch nooit gekozen zult worden. Er zijn trouwens aan de VUB elk jaar meer beurzen dan aanvragen. Het is dus dringende tijd dat de studenten die mogelijkheid leren gebruiken om in het buitenland onderzoek te doen, als ze dat willen natuurlijk. De studenten die al van zo een reisbeurs gebruik gemaakt hebben, komen toch steeds thuis met aangename ervaringen.

Welke acties staan er nu op het programma? Of waar zijn jullie nu mee bezig?

-UCOS: Dit jaar hebben we al een aantal acties georganiseerd, maar door onze ligging aan de campus volgen wij de academiejaren en dus branden de acties nu wat op een laag pitje. Voor het ogenblik staat 'Bomspoting' op onze agenda. Daar helpen wij aan mee en het is een protest, uitgaande van Forum voor Vredesactie, tegen 10 kernbommen die liggen op de militaire basis van Kleine Brogel. Op paasmaandag 16 april wordt hiertegen een betoging georganiseerd en we zouden vragen aan allen om hier zo talrijkelijk mogelijk aanwezig te zijn. Voor volgend jaar is er ook een hele reeks rond 'Ethisch en Groen Samenleving' gepland. Dit zal gaan over de opwarming van het klimaat, over de enorme ongelijkheid in de wereld, de

curse zijn geweest naar een land waar de armoede heerst, zijn zeer gretig om hun ervaringen daarover te delen. Zij stellen na hun reis doorgaans de zaken die wij hier in België evident vinden in vraag. Wij hebben bijvoorbeeld een vrij hoge levensstandaard, er zijn allerlei sociale voorzieningen waardoor er bijvoorbeeld een democratisering van het hoger onderwijs mogelijk is, etc. We hebben geluk dat we hier toevallig wonen en kunnen dergelijks in het nieuws zien dat het elders anders is. Maar wanneer je niet echt met die problematiek, die kloof tussen rijk en arm, bezig bent, dan is het vrij makkelijk om je schouders op te halen omdat het ver van je bed is. Dat denken is zeer verleidelijk om in te vallen en wij trachten dat zoveel mogelijk bij de mensen te verwijderen. Congo bijvoorbeeld, we zien daar vaak beelden van op de televisie, maar als je daar een paar dagen bent... Man, hoe onvoorstelbaar dat dat dezelfde wereld

is waar wij op wandelen.

Een ander project is de jaarlijkse Groene Bedrijfsdag. Op die dag stellen bedrijven en laatstejaarsstudenten alternatieve job-aanbiedingen voor, die verschillen van de aanbiedingen op de klassieke jobbeurzen.

concentratie van het kapitaal, de grote verspreiding van armoede en ziektes in welbepaalde delen van de wereld. We willen die problematiek ingang laten vinden op de universiteit. Dan is er nog de alternatieve wereldmarkt die wij jaarlijks organiseren. Die beschouwen wij als het hoogtepunt van onze acties rond economie ten dienste van de samenleving. Je vindt er allerlei aanbiedingen van alternatieve organisaties, zoals biologisch voedsel, publicaties over de Derde Wereld-problematiek, e.d. Daarnaast kun je er Capoeiera-beoefenaars bewonderen en worden er lezingen gegeven. Het is echt gezellig. Ook lopen volgend jaar de Duurzame Dinsdagen verder. Er is er ook nog één volgende week 20 maart.

En wat gebeurt er nu concreet op zo een dinsdagavond?

-UCOS: Dat is een bijeenkomst van mensen die geïnteresseerd zijn het concept van duurzame ontwikkeling in het algemeen en die hier komen luisteren naar een uiteenzetting. Dat gebeurt in een heel interactieve en toffe sfeer. We bieden de mensen een gratis drankje aan, er wordt gediscussieerd. Het is vooral de bedoeling een discussie-forum te zijn waarbij we telkens de discussie laten inleiden door een deskundige of door iemand die op reis is geweest en daar een verslag wil van geven. Vooral zulke mensen die op ex-

een zeer grove indeling- hebben wij naast elkaar geplaatst en hebben we laten uitleggen wat duurzame ontwikkeling voor hen in de praktijk betekent en dan gekeken naar de verschillen.

Sinds enkele jaren worden jullie krachten gebundeld met andere verenigingen (Bevrijde Wereld, Bolivia-centrum Antwerpen en KWIA) in de overkoepelende organisatie SALTO. Zijn jullie doelstellingen hierdoor ook verruimd?

-UCOS: Ze zijn eerder meer geconcretiseerd. We werken nu samen met verschillende verenigingen in Vlaanderen sinds het samenwerkingscontract uit 1997. Het belangrijkste voor ons is dat we daardoor een proces hebben doorgemaakt waardoor we gedwongen werden heel specifiek na te denken over waar we naartoe zouden willen gaan en waar we mee bezig zijn. We zijn ook, qua hoeveelheid, krachtiger geworden. De macht zit in het getal. Met een grote organisatie sta je sterker dan alleen en als ieder dan nog een eigen achterban heeft, spreekt dat enkel in ons voordeel. Maar ook inhoudelijk, denk ik, door de vele discussies die gevoerd werden over visies, over strategieën en andere concrete zaken, zijn we sterker geworden.

Op dinsdagmiddag verkopen jullie Oxfam-producten in het cafetaria. Wat is jullie band met deze organisatie?

-UCOS: Wij werken samen met Oxfam, maar niet in dezelfde vorm van samenwerkingsverband als met die andere organisaties. Het is eerder een specifieke samenwerking rond een bepaalde actie of een bepaald thema. Eigenlijk zijn wij vrijwilligers voor Oxfam. Wij staan volledig achter het principe van eerlijke handel en in die mate willen wij ons steentje bijdragen door in het cafetaria bepaalde wereldproducten.

Hierbij wil ik ook het misverstand de wereld uit helpen dat deze producten duurder zijn. Het is wel zo dat sommige dingen minder goedkoop zijn, maar als je dat afweegt op de kwaliteit ervan en op de omstandigheden waarin die producten gemaakt werden, is dat wel enigszins begrijpelijk. De koffie bijvoorbeeld, zeker in verhouding tot de kwaliteit, is zoveel beter dan de duurdere merken in alle grootwarenhuizen. Ook de Chileense wijn is zeer te genieten, en dat voor slechts 130 Bfr voor een fles. Dat is toch niet duur hè.

Even terzake nu. Wat vinden jullie van De Mozial?

-UCOS: Constructief en met zeer interessante interviews.

Inderdaad

Die twee soorten bedrijven ñen dat is

DE GROTE ARTIS FOTOWEDSTRIJD

Bart Ulens   3e Laureaat

Grafisch een zeer sterke foto, met een interessant verhaal.
Eenvoudige foto zonder veel gezochte zaken.

Kris Verschueren   2e Laureaat

Oude huizen en nieuwbouw, gezelligheid en de koude buildingsfeer.
Een typisch beeld van Brussel: een harmonisch geheel van de kleinheid
van de Brusselaar en de grootheid van de stad.

Maarten Roggeman
1e Eervolle vermelding

Een sfeertje van de blues.
Een suggestieve, mysterieuze foto.

Maarten Roggeman
1e Laureaat

Mooi en interessant beeld: een integrerend lijnenspel, dissonant in de compositie. Het labyrintgevoel geeft de realiteit van de VUB en van de grootstad weer.

Nyk de Keyeser

4e Laureaat

Een mooie sociale reportage.
Een ander beeld van de grootstad.

Klassiek

Schumanns *Dichterliebe* De spiegel van een romantische ziel

Wie vandaag de dag in gezelschap het woord romantiek laat vallen, roept ongewild een associatie op met dineetjes bij kaarslicht, goedkoop sentiment in damesbladen en kitscherige valentijnskaartjes. Gelukkig weten sommigen nog dat romantiek ook een kunststroming is die een groot deel van de negentiende eeuw heeft gedomineerd. In de muziekgeschiedenis kan men ongeveer heel de periode tussen Beethoven en Mahler als romantisch bestempelen. Romantiek heeft echter nog een diepere betekenis: het is een houding in de kunst, de politiek en andere domeinen van het leven die wil afrekenen met de conventie en de mode om zo fantasie in werkelijkheid om te zetten, daarbij enkel geleid door persoonlijke overtuiging en intuïtie. In deze zin is romantiek een kwaliteit van veel grote kunst, gaande van Rubens tot Panamarenko.

Robert Schumann (1810-1856) was een romanticus in hart en nieren. De piano was zijn geliefkoosde expressiemiddel. Het grootste deel van zijn opusnummers zijn pianowerken. Daarnaast heeft Schumann zich met wisselend succes aan andere genres gewaagd zoals daar zijn het lied, de symfonie, het strijkkwartet, het concerto en het oratorium. Zijn muziek is introvert van aard en daarom niet altijd even makkelijk te begrijpen. Wij willen hier slechts één werk van hem bespreken: *Dichterliebe*, een liederencyclus op gedichten van Heinrich Heine.

Als liederencomponist mag Schumann als de directe opvolger van Franz Schubert beschouwd worden. Aan Schubert komt de eer toe het genre van het lied op een hoog artistiek niveau te hebben geplaatst. Vóór hem wer-

den er ook al liederen geschreven, maar deze waren eenvoudige volkse composities met een rudimentaire pianobegeleiding. Schubert rukte het lied los uit de sfeer van de folklore en gaf het zijn definitieve bestemming als muzikale interpretatie van een gedicht. Kenmerkend voor zijn liederen zijn het afwijken van de strofische vorm, de verzelfstandiging van de pianopartij en de keuze voor hoogstaande poëzie, denk maar aan zijn vele liederen op teksten van Goethe.

Het lied kreeg in de romantiek een belangrijke plaats omdat het beantwoorde aan de eis van *Entgrenzung*, het opheffen van de scheidslijnen tussen verschillende kunstaten, in dit geval de muziek en de poëzie. Schumann had een zeer fijne smaak voor literatuur. Door als kind in de boekenwinkel van zijn vader te snuffelen, kende hij al vroeg schrijvers als Jean-Paul Richter en Novalis. Hun fantastische werken wakkerden niet enkel zijn dromerige natuur aan, maar stimuleerden ook zijn literaire ambities. Het dichterschap heeft hij nooit aangenomen, maar wel was hij naast pianist en componist tevens een gevierd muziekcriticus. Zijn streven was van de muziekcritiek een literair hoogstaand genre te maken dat de muzikale ervaring met woorden zou trachten te evenaren. Schumann richtte hiervoor de half reële, half verzonden Davidsbond op die het opnam tegen de Filistijnen, bedoeld wordt de geborneerde milieus die derderangscomponisten alle kansen gaven, maar de echte genieën miskenden. Met zijn medestanders werkte hij aan het *Neue Zeitschrift für Musik*. Beroemd zijn zijn twee artikelen ter introductie van Chopin (*Hut ab, ihr Herren, ein Ge-*

nie!) en Brahms (*Und er ist gekommen, ein junges Blut*).

Het jaar 1840 staat bekend als het zogenaamde 'liederenjaar'. In dat jaar

kon Schumann aan een lang aanslepend conflict met zijn schoonvader, dat uitmondde in een proces voor de rechtbank, in het huwelijk treden met de pianovirtuoze Clara Wieck. Voor Schumann was dit de gelukkigste tijd van zijn leven en dit vertaalde zich in een ongeziene creativiteit. Niet minder dan vijf cyclussen kwamen toen tot stand: *Liederkreise opus 24 en 39*, *Myrthen opus 25*, *Frauenliebe- und leben en Dichterliebe*.

De zestien gedichten van *Dichterliebe* zijn van Heinrich Heine. Deze Duitse dichter van joodse origine combineerde een romantisch levensgevoel met een scherpe ironie. Ironie moet men hier wel niet opvatten als een smalend weglachen van romantiek,

maar wel als het ervaren van het contrast tussen romantiek en werkelijkheid. Denk maar aan het beeld van de dichter die urenlang wegdroomt en plots beseft dat hij alleen op zijn zolderkamer zit. Vaak verwijt men Schumann dat hij de ironie van Heine niet begrepen heeft. Dit is niet waar. Hij begreep ze wel, maar wou ze - zoals hij zelf schreef - omzetten in de glans van de parels die zijn liederen zijn.

Dichterliebe neemt het standpunt in van een anonieme ik, een dichter blijkbaar, die in de lente verliefd wordt - op wie of wat wordt niet vermeld, doet er ook niet toe - en die zijn complexe zielenroerselen tot uiting brengt. De piano zet het werk in en schept meteen een vreemde, melancholische stemming. De lyrische bariton sluit aan en zingt over de *wunderschönen Monat Mai* en het ontwakende verlangen van de dichter. De dichter is wel verliefd, maar blijft hopeloos eenzaam. Hij verliest zich in escapistische wensen en fantasiën. In het tweede gedicht beeldt hij zich in dat uit zijn tranen bloemen opbloeien en dat zijn zuchten verandert in een nachtegalekoor. In het zesde lied meent hij zelfs zijn geliefde te herkennen in een Mariabeeld in de dom van Keulen. Ook valt hij ten prooi aan wisselende gemoedsstemmingen. In *Wenn ich in deine Augen seh* wordt de dichter door hemelse lust overspoeld als hij aan de boezem van zijn geliefde ligt, maar als ze zegt 'ik hou van jou' begint hij zonder reden te wenen.

Het zevende en middelste gedicht *Ich grolle nicht* is een ommekeer in de cyclus. In een droom ziet de jongeman hoe een slang aan het hart van zijn geliefde eet. Hij wordt zich bewust van de duistere kant van haar wezen en zijn hart breekt. In zijn radeloosheid zoekt hij troost in de natuur, maar helaas: de bloemen, de nachtegalen en de sterren kunnen zijn leed niet kennen. Vervolgens ziet hij in een wild visioen zijn geliefde dansen met engelen. De dichter zoekt ook meer en meer de eenzaamheid op. Hij bestijgt een heuvel in een bos om er zijn tranen te laten vloeien en in een eenzame tuinwandeling meent hij dat de bloemen tegen hem spreken. Bittere ironie voert dan weer de boventoon in *Ein Jüngling liebt ein Mädchen*, waarin een korte, maar absurde liefdesgeschiedenis uit de doeken wordt gedaan.

In het voorlaatste lied beschrijft de dichter een idyllische wereld zoals hij die uit sprookjes kent. 'Ach, kon ik daar maar wezen' zegt hij, want als de zon opkomt, is de droom uit en spat alles als een zeepbel uit elkaar. Deze overpeinzing leidt ons naar het laatste lied waarin een grote, zware kist in de zee wordt begraven. 'Wist ihr warum der Sarg wohl so gross und schwer mag sein?' vraagt de dichter, en zijn antwoord is: 'Ich senkt' auch meine Liebe und meinen Schmerz hinein.' De cyclus is nu voltooid. Hij begon met ontwaken van de liefde en eindigt met het sterven van de liefde. De piano doet ons uitgeleide en we kunnen het even niet laten om naar onze zakdoek te grijpen.

Maarten De Baer

Uitstraling & Permanente Vorming kondigt aan:

Living Tomorrow 2 (14 maart 2001)

In anderhalfuurtje springen we naar het leven en werken in de toekomst, trekken we grote ogen en ervaren wat de 21ste eeuw voor de gewone mens kan betekenen!

Bezoek aan het Constantijn Meuniermuseum (18 april)

Iedereen heeft al eens gehoord van deze kunstenaar die vooral dicht aanleunde bij de arbeidersklasse. Het museumbezoek wordt een ware ontdekking van onze Belgische Rodin!

Reiscultuur: anders bekeken (19-26 april en 3 mei)

Toerisme... kan het zo nog verder. Aan de hand van praktische illustraties gaan we op zoek naar de gevolgen van het toerisme en samen wordt er geprobeerd om een aantal alternatieven te formuleren.

Joodse cultuur 20 april-4-10 en 11 mei

Ludo Abicht, auteur van verschillende boeken, geeft in drie voordrachten een inleiding over de joodse geschiedenis-wereldbeeld en de joodse-palestijnse problematiek. We ronden de cyclus af met een dagbezoek aan de joodse gemeenschap in Antwerpen niet een gids.

Bezoek Museum van de Weerstand (16 mei-23 mei)

Een specialist van bij de NAVO komt een algemene inleiding geven over het oorlogsgebeuren. Een absolute must is het bezoek aan het Museum van de Weerstand. Het is vooral een museum als waarschuwing tot wat oorlog zoal kan leiden.

Ename 30 mei en 6 juni

In de prachtige streek van Oudenaarde ligt Ename. De site van Ename uit de iddeleeuwen omvat 4 peilers: een archeologische site; het Provinciaal Museum; het bos Ename en de Sint-Laurentiuskerk. Ook België heeft zijn opgravingen!

Van Metrokunst tot Marollen (19-26 maart en 10 mei)

Onder de deskundige begeleiding van een gids ontdekt u de Brusselse metro... overal moderne kunst, een heel aparte ervaring!

Voor meer inlichtingen: 02/629.27.50

Fabeltjes

KRANT

Geruchten en Gedachten, waarvan niet bewezen is dat ze niet waar zijn !

Wel wel wel. Nooit gedacht dat we nu eens De Krant ten gronde zouden lezen. Wij dachten hier zo bij onszelf: 'er gaat nog veel stront naar de beerput moeten lopen', en zie, daar zag de 6de editie van de 8ste jaargang van dit periodiek het levenslicht. Op bladzijde 2 van dit blaadje, staat een editoriaal. Althans, er staat een stukje van de hand van ene Maarten Croes dat die titel draagt. Dat een editoriaal niet per se objectief hoeft te zijn, dat weten wij wel. Wij publiceren er af en toe zelf wel een. Evenmin hoeft het goed geschreven te zijn. De taal is immers maar een vehikel van de gedachte, en niet iedereen berijdt een volbloed. Dat wij doorgaans ons oog slechts over het editoriaal laten dwalen, komt omdat dat het enige stukje in De Krant is waarin wij enige samenhang vermoeden.

Het begon wel goed. De titel 'Afbreken is gemakkelijk' was zoals een titel van een editoriaal hoort te zijn. Van een kinderlijke grammaticale eenvoud, en een open deur intrappend. Mocht er gestaan hebben 'Wat is kan niet worden', dan zou het grootste deel van de potentiële lezers al de wijf naar één of andere chatroom genomen hebben. Ook de aanhef van het stukje was degelijk. Niets bijzonders, eenvoudig geschreven, helder en rechtlijnig, zonder veel omhaal of kunstgrepen, degelijk. Even borrelde zelfs het bijvoeglijk naamwoord 'objectief' in ons op. Kijk, zover kunnen wij wel gaan. Maar dan wendt schrijver Croes radikaal de steven, en zet hij koers naar zeer woeelig water.

'Voor de duidelijkheid: de hele Bologna-mikmak is al enkele jaren in kannen en kruiken. Onze ministers hebben voor ons beslist dat er eenheid moet komen in het Europese onderwijssysteem. Een pracht van een initiatief, daar zijn zelfs de studenten, die nog niet alle voeling met de realiteit verloren hebben, het mee eens. Maar het zit hen hoog dat ze zelf geen vinger in de pap te brokken hadden. De inhoud van Bologna kon volgens hen veel beter. Voor de betogende studenten is een systeem op Amerikaanse leest geschiedt absoluut onaanvaardbaar. Mijn vraag aan hen is: wat waren de alternatieven?'

Weg kinderlijke grammaticale eenvoud, weg rechtlijnigheid, weg schuchter de kop opstekende objectiviteit. In één klap naar de haaienkelder. Want Bologna is NIET in kannen en kruiken. Over onderwijs hebben de nationale regeringen tot nader order het laatste woord. Uiteraard bestaat er binnenskamers een stilzwijgende eenstemmigheid op dat vlak, maar de dag dat het parlement 'Nee' zegt, is het ook nee. Tot spijt waarschijnlijk van mijnheer Croes, en al zijn zich als kakkerlakken vermenigvuldigende geestesgenoten. Met de volgende zin bedoelt deze nieuwe circusaap ongetwijfeld dat de studenten die nog niet alle voeling met de realiteit verloren hebben, het er mee eens zijn dat dit een pracht van een initiatief is. Hoe

wij hier die zin eerst begrepen, leek het ons alsof hij wou zeggen dat alle studenten het hier mee eens waren. En dat al die studenten nog niet alle voeling met de realiteit verloren hadden. Maar uit het geringschattend, berelend toontje leidden wij af dat het toch wel over 'studenten' in beperkende zin ging. Er zijn nog studenten die over de gave des onderscheids beschikken, maar de kloof die hen scheidt van de volslagen waanzin is in dit geval een eenvoudige komma. En mijnheer Croes ooreert verder. Hij vraagt hen zelfs wat het alternatief is. Voor een systeem geschoeid op Amerikaanse leest? Een systeem dat voor ons part uit Chokowakije komt. Of uit het OOSTBLOK boooooe!!!!!! Zolang het maar niet uit de fuckin' US of A komt alstublieft. Moet nog vermeld worden tot wat het Amerikaanse 'onderwijssysteem' geleid heeft? Neen? Of volstaat het om erop te wijzen dat George W. Bush het er tot president geschoept heeft? Wij denken van wel. Intellectueel lui als we zijn.

'Europa is versnipperd, ook qua onderwijs-systeem. Is het dan niet logisch dat we het systeem overnemen dat wereldwijd het meest verspreid is? Want het stopt niet met Europa, op langere termijn moeten ook de barrières voor het vrije verkeer van personen op mondiaal gebied weggevoerd worden - dat zeggen althans mijn vrienden bij de wereldhandelsorganisatie. Nu al vertrekken steeds meer mensen na hun studies naar de Verenigde Staten en kunnen dan problemen hebben met de waarde van hun diploma. En moet in dat geval een meerderheid (het Amerikaanse systeem) zich aanpassen aan een minderheid? Ik vrees van niet.'

Nu begint de eindredacteur van 'De Krant' echt wel op dreef te geraken. De lineaire logica volgens dewelke het heerschap zijn gedachten tracht kond te maken aan de kosmos, lijkt ons van een bedenkelijk allooi, maar vermits mijnheer Croes waarschijnlijk nooit enige andere drugs dan BSG-bier tot zich genomen heeft, zullen wij hem ook dat niet ten kwade duiden. Ons gecorumpereerd brein bewandelt al veel langer de paden van de vrijblijvende associatie, maar hier zou zulks ons enkel een *very bad trip* opleveren. Laat ons dus maar braaf de lijn van het ventje doortrekken. Niet dat we zelfs onder invloed van ons eigen zelf zouden twijfelen aan het feit dat Europa versnipperd is. Zeker niet. En ook niet qua onderwijssysteem. Dit ligt om evidente redenen voor de hand. Wij weten niet of er wat mijnheer Croes studeert (alhoewel - en hier begint dat hinderlijk associatieve denken weer de overhand te nemen - wij vermoeden dat het economie of rechten of infor-

matica is), maar hij zou toch kunnen weten dat het nogal logisch is dat er verschillende systemen bestaan. In Europa wonen namelijk veel volkeren, en worden veel verschillende talen gesproken. Dat zich dat uit in culturele verschillen en bijgevolg 'versnippering' mag dus volgens de lineaire logica kloppen. Wij hebben hier niet het geluk gehad van de Noord-Amerikaanse Indianen, die ook nogal versnipperd door het leven gingen. Op 100 jaar tijd uitgeroeid, in kampen gestopt en tot de bedelstaf veroordeeld. Maar goed, de VS zijn één. Dan breekt mijnheer Croes een lans voor het overnemen van het systeem dat het meest verspreid is. Los van de betweterige vraag of dat zo wel is - denken we maar aan Azië en Afrika - één vraagje aan het adres van deze als een Nasdaq-aandeel op hol geslagen *teampayer*: heeft u teveel naar

system er het meest verspreid is. Het zou wel eens kunnen dat het ons systeem is, doch wij hebben er het raden naar over het voltage dat de Chinezen door hun huishouden jagen.

Maar wij wijken af. Rhetorisch vraagt onze clown zich af of de Goede Amerikanen zich anders aan ons inferieur onderwijssysteem moeten aanpassen, en in één adem beantwoordt hij zijn eigen vraag, met de kryptische omschrijving dat hij vrees van niet. Als wij mijnheer Croes horen en lezen redeneren, zouden wij inderdaad 'vrees van niet'! Wij zouden er zelfs zeker van zijn. Dan maakt onze circustierst weer een sprong, de laatste, recht de dieperik in.

'Moeten we dan het hele systeem maar gewoon overnemen? Neen, natuurlijk niet. We moeten samen vechten tegen het Amerikaans imperialisme. Wat er moet gebeuren is dat het hele systeem wordt doorgevoerd met een Europese inkleuring.'

een Europese

inkleuring.'

Eerst lineair-logisch trachten aan te tonen dat het beter en normaler is om het Amerikaans systeem (dat woord begint nu onderhand onze strot uit te komen) over te nemen, en dan zeggen dat we tegen het Amerikaans imperialisme moeten vechten!! En dan terug - een mens wordt er zo waar tureluurs van - naar af, en preken voor een overname, maar met een Europese inkleuring!!! Melcflesse van corte blisse nog an toe! En wat is die Europese inkleuring dan wel? Een Italiaanse? Een Ierse? Of een 'Derde Weg'?

Toen viel onze frank. Maarten Croes en Jaak Gabriëls zijn één en dezelfde persoon.

En zo komen we langzaam bij de landbouw terecht, waar barre tijden zijn aangebroken voor onze geboefde vrienden. Nog maar net bereikte ons het bericht dat onze o zo veel beter georganiseerde noorderburen ook al prijs hebben, of wij zagen hier Egwin Gonthier voorbijsnellen. Nu ja, snellen...Misschien kwam het door onze vuile ruiten of de hoge leeftijd van de verantwoordelijke uitgever van de VUB-folder, maar het leek eerder op een amechtige hinkstapsprong van een slachtrund dat de Antwerpse ring probeert over te steken. Toch scheen er vaart achter te zitten, en dat was nodig, want Gonthier werd achterna gezeten door mijnheren in witte pakken en gele laarzen. Het pijnlijk misverstand werd snel uitgeklaard toen de mannen van het vilbeluik zagen dat hun prooi over bril en laptop beschikte, en uiteindelijk liep alles goed af. Dit incident deed één van de vier beschikbare hersencellen van de Heer Facility Manager Stenen Pêtrick aanslaan. Toen de dieselwolk weggetrokken was, had dit figuurtje eindelijk een motivatie gevonden om afsluitingen

rond de campus te laten plaatsen. Dit is een oud VUB-plan. Om de veiligheid te verhogen wil men al gedurende jaren hekkens en slagbomen plaatsen, wat steeds afgeschoten werd wegens niet overeenkomend met de filosofie van een Open Campus. Dat hier niets meer met de filosofie van een Universiteit strookt is volledig naast de kwestie. Het incident met Egwin Gonthier bood het Facility Management de gedroomde, elegante oplossing. De afsluiting zou niet dienen om mensen buiten te houden, maar wel om het vee binnen te houden. Tadaam!!

Dat het met die andere drie hersencellen van de John Cordier van de campus slecht gesteld is, werd vorige woensdag nog maar eens bewezen. Een paar olijkerds die zich in het restaurant vertoonden slechts gehuld in zwembroek, duikbril en zwemvliezen, werden door Kabouter Plop hardhandig buitengezet. 'Dit kan niet', was 's mans argument.

Ach mijnheer Steen, u bent ook een ontkenning van de algemeen geldende fysika. Daar maakt zich toch ook niemand druk om? Wij vragen ons hier trouwens af hoe het Facility Management denkt om te gaan met de nieuwe structuren (kom, 'facilities') die binnenkort ten campusse zullen verschijnen. Hoe valt nu in 's hemelsnaam een rugbyveld met een Quick en een Randstad-Interlaborkantoor te rijmen. Botst het niet dan klinkt het zeker? En de gevolgen voor de veiligheid? Het gaat hier schoon worden.

Annick Lemaire, de vleesgeworden ondergang van het Kultuurkaffee, heeft alle moeite om een nieuwe avondverantwoordelijke te vinden. Aspirant-knechten kunnen zich altijd bij haar komen aanbieden, op voorwaarde dat ze uit Limburg komen en dat ze bereid zijn zelf de niet verkochte citroenjenever van Annick op te zuipen.

Zucht. Met al die toestanden zouden we onze goede vriend professor Elias uit het oog verliezen. Jammer genoeg wordt deze rondborstige man blijkbaar een dagje ouder, want zijn schelmenstreken worden tegenwoordig ferm overtroffen door de avonturen van Hugo en Danny. Als u denkt dat u met de fratsen van professor Willem en zijn aimabele vriend Rudolf al veel gezien heeft, dan moet u maar eens op een werkdag naar het Kultuurkaffee komen. Vanaf 1600 vangt daar elke dag een live-spektakel aan dat u niet voor mogelijk houdt. Volkomen gratis en voor niets kan u bijwonen hoe een troep VUB-personeelsleden, aangevoerd door Hugo en Danny - het kan ook Dany of Dani zijn, weten wij veel - zich schaamteloos en onder het slaken van de meest ijselijke kreten overgeeft aan een bacchanaal dat zelf te gortig voor Jammers is. Komt dat zien. En met wat geluk raakt u voor de rest van uw leven geen druppel alcohol meer aan.

De Nootcracker

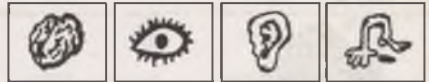

Star Trek gekeken? U klinkt net als de Borg, het cybervolk dat door het heeal dwaalt en al wat op zijn weg ligt 'assimileert', onder het motto: 'Resistance is Futile'. Ach, misschien hebben wij wel teveel naar Star Trek gekeken, maar als iemand begint over onderwerping aan systemen die het meest verspreid zijn...tja, dan is het tijd om de bong boven te halen. Misschien heeft hij wel gelijk, en praten we binnen 100 jaar allemaal Amerikaans, eten we enkel nog MacDo, rijden we met BMW, stemmen we allemaal op dezelfde partij, en vegen we overal ter wereld met hetzelfde soort we-papier ons gat af. Maar persoonlijk zien wij toch nog wat addertjes onder het gras. Want wat denkt mijnheer Croes over de uniformisering van de elektrische apparaten? Stel u voor. Maarten Croes jr. trekt binnen dertig jaar naar de VS, met zijn internationaal (pardon, door de VS) erkende diplomaatje van internetwatcher. Hij komt op zijn luxueuze flat toe, en legt zich moe maar tevreden ten ruste. Wie schiet zijn ontzag als hij zich de dag erna niet kan draaien????!! Zijn scheerapparaat sraait natuurlijk op 120 volt, en niet op de 110 Amerikaanse volt!! Ziet u het al voor u? Dàg carrière. Wij weten begot niet welke voltage-

de kultuurkrant

trefcentrum Y' - dienst cultuur (02)629.23.25 <http://www.vub.ac.be/cultuur>

CONCERT

DONDERDAG 29 maart 2001-Kultuurkaffee, 22u, inkom gratis

ANGELICO (B)

Martine van Hoof: zang
Ruben de Block: gitaar
Axl Peremans: bas
Mario Goossens: drum

DJ: Break the Silence
<http://listen.to/angelico>

Elke goede groep moet op een verleden kunnen rekenen. Dit is bij Angelico geen probleem. Zangeres Martine van Hoof en gitarist Ruben de Block hebben ervaring genoeg opgedaan bij Sin Alley en bassist Axl Peremans bij Ashbury Faith.

Elke goede groep moet echter ook iets nieuws leveren en dus braken deze mensen met hun verleden. Geen rockabilly meer, wel een eigen stijl.

Een geoeftend oor vindt sporen terug van onder meer Bowie, Garbage, Suede en The Cardigans. Ze behoren niet tot het ras der Copycats. Alles blijft eigen werk. De groep speelt bevolgen. De stem van Martine is hoe dan ook herkenbaar en ze houdt er een eigen stijl op na.

Een CD wordt binnenkort verwacht, en de reeds beschikbare singels beloven veel.

Een kwestie van het tweede trimester met een vrolijke noot af te sluiten en energie te verzamelen voor de blokperiode.

DONDERDAG 26 april 2001-Kultuurkaffee, 22u, inkom gratis

THE SURF KINGS (USA)

Tom Stanton: gitaar
Pat Raymond: bas
Rico Yeale: drum

DJ: tbc
<http://www.thesurfkings.com/>

Deze driekoppige band speelt, hoe kan het anders, surfmuziek. Ze zijn een Southern California based power progressive surfband, zoals ze zelf zeggen. De band bestond vroeger reeds met Don Murray aan het roer. Deze stierf helaas na een explosie. De Surf Kings werden heropgericht in 1992.

Sindsdien hebben zij het podium gedeeld met groepen zoals Dick Dale, the Chantays, the Surfaris, John and the Night Riders, Paul Johnson, the Lively Ones, the Bel Airs, the Mermen and Gary Hoey. De Surf Kings gaven ook hun medewerking aan organisaties zoals the Surfrider Foundation, the Huntington Beach Surf Museum en the Bay Cities Surf Club. Als dat niet als referentie kan tellen! Bovendien hebben ze net de soundtrack gemaakt voor de film Native State, een productie van Rick Doyle. Een prima band.

EXPO

26.03 -> 20.04.2001 (werkdag ts. 11.30 & 17u) - Galery'

Kunstwerk voor Kinderdagverblijf

Vernissage en prijsuitreiking:
maandag 26 maart 2001
om 17.00u, Galery'

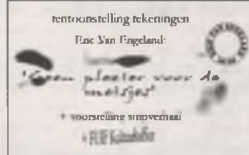
De VUB beschikt over een kinderdagverblijf dat dringend aan renovatie toe was. Sinds enkele maanden zijn deze werken aan de gang. In het kader van die renovatie besliste de VUB een wedstrijd uit te schrijven om een kunstwerk ter verfraaiing van de tuin te laten ontwerpen.

Een jury van externen en internen selecteerde vijf ontwerpen. Aan de kunstenaars werd gevraagd hun eerste ontwerp om te zetten in een schaalmodel. De schaalmodellen zijn te bezichtigen in Galery'.

EXPO

04.05 -> 12.05.2001 (werkdag ts. 11.30 & 17u) - Galery'

Eric Van Engeland (strip)tekenaar (*1964 -1999)

Vernissage & voorstelling
stripverhaal:
vrijdag 4 mei 2001
om 19.00u, Galery'
De tentoonstelling loopt
tot 12 mei 2001

Eric Van Engeland beseft wellicht zelf niet hoeveel schitterende tekeningen, schetsen en cartoons hij in zijn veel te korte leven op papier heeft gezet. Met uitzondering van zijn (onafgewerkt) stripverhaal, beschouwde hij z'n getekend werk als iets dat op de tweede plaats kwam, want Eric Van Engeland wilde eerst en vooral een schilder zijn.

Toen zijn vrienden na zijn tragische dood een retrospectieve tentoonstelling op het getouw zetten (in Kladaradatch! Palace in Brussel), vonden ook zij dat daar alleen schilderijen thuishoorden. Maar al snel besloten ze dat er een tweede tentoonstelling moest komen, dit keer een eerbetoon aan de tekenaar Eric Van Engeland. Daarvoor was er geen betere plaats denkbaar dan de VUB, de universiteit waar Brusselaar Eric Van Engeland in de jaren '80 psychologie en criminologie studeerde. De plaats ook waar hij cartoons tekende voor het toenmalige tijdschrift van Studiekering Vrij Onderzoek, cartoons die vandaag nog even scherpzinnig en origineel ogen als 15 jaar geleden.

Zijn levensdroom was dan ook een eigen grootstedelijk stripalbum. Honderden uren heeft hij er passioneel aan gewerkt. Helaas is het album onvoltooid gebleven...

18.05 -> 31.05.2001 (werkdag ts. 11.30 & 17u) - Galery'

Lebensveranstaltungen Findungen Erfindungen einer Sprache

Vernissage:
vrijdag 18 mei 2001 om 17.00u, Galery'
De tentoonstelling loopt tot 31 mei 2001

De tentoonstelling "Lebensveranstaltungen - Findungen Erfindungen einer Sprache" is gewijd aan het leven en werk van de Oostenrijkse schrijfster Friederike Mayröcker (1924).

Mayröcker debuteerde in de jaren vijftig met experimenteel werk dat sterk geïnspireerd werd door de schrijvers uit de Wiener Gruppe en door Ernst Jandl. Al gauw vond zij echter een eigen weg, die maar weinig meer te maken had met het autonome experimenteren van de Wiener Gruppe. Vooral in haar prozawerk zocht en zoekt zij naar strategieën om het mechanische taalexperiment te verbinden met conventionele verstelstructuren. De tentoonstelling licht daar een belangrijk aspect uit: het spel met de conventies van de autobiografie. Aan de hand van manuscripten, foto's, brieven en getuigenissen toont de expositie hoe Mayröcker het materiaal dat zij in haar leven vindt bewerkt en omvormt tot een intrigerende esthetische constructie, die de grenzen tussen fictie en werkelijkheid opheft. De tentoonstelling werd opgezet door het Literatuurhuis in Wenen en komt naar de VUB in het kader van het congres op 18 en 19 mei over het werk van Friederike Mayröcker.

Na de opening van de tentoonstelling op 18 mei om 17.00 uur zal de schrijfster voorlezen uit eigen werk.

11.06 -> 14.06.2001 (werkdag ts. 10u & 17u) - Galery'

Eindwerken architectuur

Vernissage:
woensdag 11 juni 2001
om 14u, Galery' en atelier-
ruimte in gebouw Z
De tentoonstelling loopt tot
14 juni 2001

De Vakgroep Architectuur van de Faculteit Toegepaste Wetenschappen stelt reeds een aantal jaren de architectuurprojecten van de afstudeerende studenten tentoon. Dit academiëjaar wordt deze initieel opzet verrijkt naar een tentoonstelling waar het werk van elk jaar zal getoond worden. Studenten krijgen hier de kans naar buiten te treden met het werk dat zij tijdens het academiëjaar geproduceerd hebben, wat een extra stimulans betekent voor hun arbeid.

We willen hiermee onze laatstejaarsstudenten promoten, naar bedrijven, architectuur- en ingenieursbureaus toe die op deze manier stagiairs en personeel kunnen aanwerven. We hopen hiermee zowel toekomstige studenten te informeren als het contact met oud-studenten te onderhouden. In het kader van deze tentoonstelling wordt een publicatie verzorgd met een overzicht van de projecten.

FILM IN KULTUURKOFFEE

KEN UW KLASSIEKERS In mei legt elke vogel een ei en gaan wij de vrolijke toer op met drie komedies.

Even voorstellen:

DONDERDAG 3 mei 2001-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

MON ONCLE JACQUES TATI, FR, 1957

Mon oncle is het jongste broertje van de drie films. De film behandelt de mogelijke pedagogische gevolgen van een hyper-technologische omgeving op een kind. Deze worden op een werkelijk voortreffelijke wijze naast elkaar geplaatst en uitvergroot. Een maffe komedie en goede inzet voor deze reeks.

DONDERDAG 10 mei 2001-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

DUCK SOUP MC CAREY, VS, 1933

Fredonia is het ultieme landschap waarin elke speelvogel zich thuisvoelt. Rufus T. Firefly, alias Groucho Marx (Marx Brothers) is er heer en meester, zij het op een stuntelige manier. Een meesterwerk dat u niet mag missen.

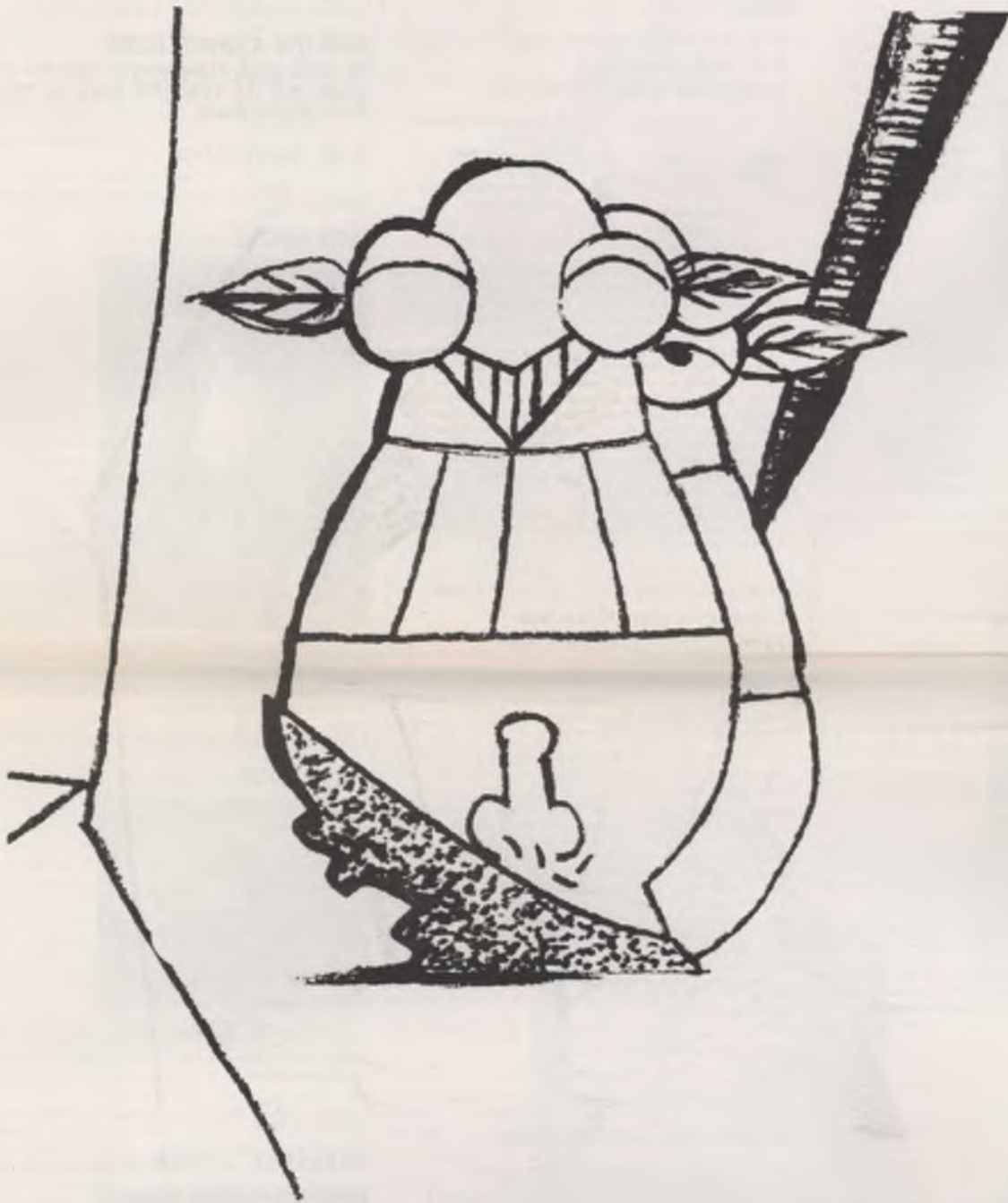
DONDERDAG 17 mei 2001-Kultuurkaffee, 21u, inkom gratis

SHERLOCK JUNIOR BUSTER KEATON, VS, 1924

Dit is een briljante film van en met Buster Keaton in zijn beste dagen. Hij is snel en surrealistisch, en ondanks de hoge leeftijd is Sherlock Jr. nog lang niet verouderd.

'Op de maan nemen ze elkaar in de kuit. En als je dat niet gelooft, moet je zelf maar gaan kijken, dan zul je zien dat het waar is wat ik zeg.'

LUCIANUS - WARE VERHALEN